117

Воля народам і людині!
За Українську Самостійну Соборну Державу!
За вільні національні держави поневолених народів!
Поневолені народи, єднайтеся у боротьбі проти імперіялістів!

ІДЕЯ і ЧИН

Видає Провід Організації Українських Націоналістів (ОУН)

Рік IV. 1945 р. № 9.

П. ДУМА

БОЛЬШЕВИЦЬКА ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ ЕВРОПИ

Не завжди події на міжнародному терені мусять розвиватися в бажаному для нації напрямі. От і тепер ми є свідки переможного маршу ворожої нам большевицької Москви в Европу і скріплювання її позиції у світовому масштабі. Та чи це має означати, що так має бути завтра? Зрештою, у змаганні поневоленого народу до власної держави і власного вияву всі міжнародні констеляції — це лише більш або менш вигідне тло, яке ні в якому разі не звільняє національного активу від обов'язку повсякчасно боротися за здійснення свого ідеалу. Якраз сьогодні, коли большевицькі війська штурмують Берлін, нам пригадуються 1918 — 20 роки, коли то український народ силою своїх малочисельних військ загороджував шлях червоним полчищам муравйових і будьонних, що через українські землі прямували на підбій Заходу. Світ тоді був глухий і сліпий на наші нерівні змагання. Ми, правда, не встоялися перед навалою. Та ніхто не скаже, що ми зломилися, що покірно вклали шию у чуже ярмо. Народ наш швидко пізнав „вовка в овечій шкурі" та мовою зброї і крови відповів на насилля й окупацію. Може, й добре радив тоді полк. Евген Коновалець, щоб „пустити" большевиків в Европу. Чому якраз український народ мав бути тим оборонцем і захисником Европи перед новим наступом Джінгісхана? Чому, як колись у XII і XIII ст., ми знову мали сторіччя тратити на нерівні змагання з ордами Сходу, а Середня і Західна Европа в той час мала розвиватися культурно? Чи й тепер ми мали б бути лише „пограничними військами" европейської твердині? А, може, й справді, коли б не Каяла і не Калка, українська історія була б записала коротший період неволі й бездержавности?

Так, дивлячись сьогодні на те, як червона армія „визволяє" поодинокі европейські краї, ми лише зіставляємо собі деякі факти. Бачимо, що діється з недавніми надутими „моцарствами", державами, „штатами", республіками, королівствами — і нам стає ... відрадніше на душі. Не зі злоби й не тому, що „в злого сусіда хата горить". Ні! Чужим горем ми радіти не вміємо, бо самі його добре знаємо. Але ми не можемо сьогодні не пригадати собі тих „сусідів" і їхньої постави щодо трагічних днів українського народу, і то саме

в момент його змагання зі спільним ворогом. Ми не раз і не двічі наслухалися терпких слів під адресою національної зрілости, політичної вироблености і навіть лицарськости нашого народу. А сьогодні події дають нам перегляд і показ тих же моментів і в наших західних і південних сусідів. Коли ж сьогодні оформлені і здавна державні народи без жодного пострілу капітулюють і, мов п'яні, скочуються в обійми ворога, то це теж треба пам'ятати. І нам пригадуються слова одного польського письменника, що „впасти може й нарід великий, але зломитися тільки підлий". Оці слова є сьогодні для нас мірилом вартости поодиноких національних спільнот, що стали віч-на-віч з великою небезпекою. Не задля похвал і признання, а в ім'я об'єктивної правди ми одночасно сьогодні з гордістю підсумовуємо нашу теперішню збройну революційно-визвольну боротьбу з московсько-большевицьким наїзником, і це нас морально скріплює та дає нам радісне почуття нашої національної себевартости.

Та події розвиваються дуже швидко, і нам не вільно тратити дорогого часу. Ми бачимо, що Москва дуже запопадливо капіталізує на трупі німецької імперії свої успіхи. Нам нема причини журитися, коли ворожі імперіялісти, заломлюються, але одночасно нам нема ніякого глузду допомагати імперіялізмові російському. Наш обов'язок саме тепер, коли російський імперіялізм, під ширмою „визволення", загарбує поодинокі европейські країни, — розшифровувати його злочинні загарбницькі цілі й методи і тим відкривати народам, поневоленим і загроженим Москвою, справжнє обличчя большевиків та накреслювати нові перспективи їхньої боротьби за волю. Це й є наш обов'язок, бо, власне, українці є народ, який не з віддалі й не з фільму оглядав большевицьку дійсність, а таки мав змогу десятиріччями жити в ній і дивитися окупантові прямо в зуби.

У цьому місці ми й хочемо сказати, що все те, що сьогодні проходить у питаннях державного будівництва, соціяльної перебудови і світоглядової переоцінки, не є нічим випадковим, ні тим більше органічним для національного процесу чи прогресу в таких країнах, як Польща, Румунія, Мадярщина, Болгарія, Югославія й інші. Комуністичні теоретики й практики вже давно все те оформили у своїх творах, а кільканадесятрічна практика большевиків все те лише підтверджує. Це, звичайно, не означає, що сьогоднішні вожді пролетаріяту реалізують марксівсько-ленінську концепцію перебудови світу. Вони лише впрягли ті революційні теорії комуністичних утопістів до будови нової світової імперії, що для „маскировки" зветься сьогодні СССР, а стратегію і тактику пролетарської революції використали для будови і росту нової метрополії світу — Москви. Суть справи не в тому, чи та оскільки корисні є всі ті соціяльні переміни, що їх сьогодні проводиться у названих країнах, бо це справа окрема, сутонаціональна, внутрішня справа кожного народу, але в тому, що все те переводиться за видними директивами з Москви з метою не поліпшити соціяльне становище селянина чи робітника, а включити його і цілий народ у нову політичну систему, в якій цей саме селянин і робітник буде лише рабом сталінських вельмож. Тим то, розглядаючи сьогоднішнє „визволення", „демократизацію" і „націоналізацію" европейських країн, ми не будемо аналізувати всіх тих заходів, що їх так поспішно реалізують „тимчасові уряди", але називатимемо по імені всі ті симптоми розкладу, що ворог непомітно прищіплює поодиноким суспільностям і креслить похилу площину, по якій вони скочуватимуться у провалля, оскільки не застосують превентивних засобів оборони.

Західна Европа, назагал, мало орієнтується в тому, наскільки змінилися большевики від жовтневої революції досьогодні. Все ще покутують старі погляди про „країну перемігшого соціялізму", „диктатуру пролетаріяту" „демократію", „національну рівноправність" тощо. А тим часом сьогоднішній СССР — це вже яскраво скристалізована російська імперія з усіма елементами імперіялістичної великодержави. Дивитися на нього крізь окуляри соціялістичних вождів XIX ст. і побожно всміхатися до його месіяністичного обличчя є такою наївністю, як вірити вовкові, що надів червону шапочку і вдає бабусю з казки...

Тут не місце казати, чому так сталося, бо для загрожених народів це менш важливе. Ми скажемо лише, що ножиці між теорією і практикою були такі великі, а розчарування таке болюче, що большевики мусіли робити тактичні стрибки, аж поки, нарешті, не докотилися до російського ультранаціо-

налізму. Тут діяли закони, що зродилися в період будови соціялізму в одній країні. Зіставивши дві виключаючі себе ідеї, тобто „непримиримий марксизм", який не визнає націй, лише кляси, з відосередньою тягою окремих націй до незалежности, тобто з „непримиримим націоналізмом", — большевики скапітулювали і стали по боці російської нації в ім'я засади, що краще мати один найчисельніший народ по свому боці, ніж мати всі народи проти себе. Так зродився й оформився сталінізм, тобто російський імперіялізм, що надів червону сорочку й іде на підбій світу. І саме те, що цей імперіялізм іде під облудними гаслами соціялізму і демократії та шляхом і методою революційної доктрини марксистів, робить з нього дуже грізного й небезпечного ворога всіх поневолених і загрожених народів, а зокрема тих, які, з уваги на своє географічне положення, знаходяться у близькій віддалі від території держави „робітників і селян".

На ***чому*** опираємося ми, коли кажемо, що СССР — не „бастіон світової пролетарської революції", а ***російська імперіялістична держава***, що під гаслами соціялізму здійснює свою великодержавну концепцію?

Поперше, на тому, що першість у керівництві державою віддано імперіялістичним елементам російського народу. Незалежно від того, чи в поодиноких союзних республіках є кваліфіковані державні працівники, кремлівський центр на всі керівні посади скрізь насаджує „істінно русскіх людей" або таких, що для них власна національна приналежність вже лише забобон, а в усьому вони вже на ділі „русскіє". Це ми бачимо на прикладі хоча б України, де в усьому періоді совєтської влади всі секретарі КП(б)У, отже, властиві диктатори країни, були й є чужинці — русскіє. Це саме діється і в інших союзних республіках. Це бачимо і в розміщенні людського матеріялу в червоній армії, де росіян ставиться у більш вигідні умови, дається їх до панцерних та мотомеханізованих частин, де вони вигибають менше, ніж інші народи в піхоті. Те, що сьогодні син Грузії Джугашвілі сидить на кремлівському престолі, ще нічого не говорить, бо історія знає багато подібних прикладів, і вони якраз доказують, що ніхто так жорстоко не вміє розправлятися з іншими народами, як володар-яничар. Сьогодні, як ніколи раніше, розбуджується в російському народі почуття національної гордости, шовінізму, непримиренности і першости. Замінено пролетарський гімн на патріотично російський, і вже сьогодні кожна радянська дитина співає, що СССР „сковала навекі вєлікая Русь". Великоруське піднебіння сьогодні скобоче і вся відгребана історія ганебної пам'яті царів грозних і петрів, царських генералів суворових, брусілових, котузових, царських чиновників, отих усіх грибоєдових і інших. Червона армія точно й нерозривно пов'язана з традиціями царської армії, і вже сьогодні не можна розібрати, де царизм, а де соціялізм. На раменах пролетарських маршалів і генералів знову пишаються золоті пагони, блиском медалей і орденів світить кремлівський двір. З кожного слова, з кожного рядка совєтської преси пробиваються месіяністичні слова Андрея Бєлого: „Росія, Росія, Росія — Месія грядущего дня..." А одночасно розстрілами, вивозами, засланнями, терором придушується і знищується все, що лише має хоча б відблиск національної ідеї іншого, неросійського народу.

Подруге, на тому, що в середині всього СССР, а зокрема на терені інших національних республік, областей і країв, проходить плянований процес внутрішнього цементування усього населення СССР на базі однієї мови, однієї батьківщини, одного патріотизму, однієї держави, одного соціяльного устрою, одної культури, науки, мистецтва, однієї влади, партії, однієї столиці, а все це разом завершується однією „геніяльною" людиною, — „...на ввесь світ людиною". Це й є на ділі творення однієї нації, навіть розуміючи під нацією те, що назвав Сталін, тобто спільність „мови, території, економічного життя і психічного складу, який проявляється в спільноті культури". Яке місце займає сьогодні російська м о в а, не треба й говорити. Це ж — мова Леніна, мова „старшого брата", мова країни „перемігшого соціялізму". Спільність т е р и т о р і ї забезпечено конституцією, бо кожний громадянин СССР є одночасно громадянином усіх республік. Автім поняття „родіна" не є одночасне з поняттям національної батьківщини, лише з усім СССР. Спільність е к о н о м і ч н о г о ж и т т я існує теж, бо сталінський лжесоціялізм побудований на всій території, й експлуатаційна система державного капіталізму дається взнаки всім працюючим. Щодо „п с и х і ч н о г о ж

складу, який проявляється в спільності культури", то на те є мільйони доказів у кожній газеті, в кожнім вірші, в кожному шкільному підручнику, в кожній науковій праці. Що це є, за офіційною термінологією, культура „соціялістична по змісту, а національна по формі", — нічого не заваджає, бо поняття соціялізму вже давно в СССР нерозривно пов'язане з поняттям Росії. Це творення однієї советської нації, що є нічим іншим, як насильною асиміляцією інших народів і народностей в користь Росії, не кінчиться на вищеназваних елементах сталінської дефініції нації. Внутрішнє цементування проявляється і в намаганні прищепити всім народам СССР такі елементи, як от: расизм, („єдинокровні братні народи"), мілітаризм (культ червоної армії), експансія („визволення" інших народів), традиціоналізм (відгребана стара історія), автаркія (повна господарсько-торговельна ізоляція), месіянізм, які в сумі дають те, що ми називаємо „... здійснитися в повноті силової натуги", тобто, коротко кажучи, розбудувати імперіялізм. Сталінська т.зв. „національна політика" є нічим іншим, як саме творенням однієї російської імперіялістичної нації.

Потрете, на тому, що в СССР відгребано старі царські, призначені на експорт імперіялістичні ідеї, що їх колись з такою пристрастю викорчовував міжнародний пролетар, — слов'янофільство і православ'я, дві ідеї, що в кожнім своїм нерві пов'язані з реакційним режимом імперіялістичної Росії минулих сторіч. І знов, як і при всіх соціяльних новостях, що їх пропагує большевизм, треба зазначити, що суть справи не в православ'ю як вірі, ані теж не в слов'янофільстві як якійсь культурній міжнаціональній симбіозі, але в тому, що ці ідеї впрягнено в імперіялістичну концепцію сьогоднішніх володарів Кремля, і їх вони використовують для обдурювання й асиміляції інших народів. Чи ж треба пригадувати, скільки колись царський уряд видавав грошей на поширювання слов'янофільства в країнах колишньої австро-угорської монархії, щоб лише викликати симпатії до Москви як столиці всіх слов'ян і тим самим орієнтувати поодинокі народи на Росію як „захисника" всіх поневолених слов'ян, як старшого брата, що „зведе всі слов'янські ріки до одного русского моря". Москва завжди мріяла про гегемонію в Европі, тим то вона мусіла шукати приманчивих ідей, коли не для всіх европейських народів, то хоча б для слов'ян. І слов'янофільство є на ділі нічим іншим, як яскравим русофільством. Це, зокрема, довів царський режим на тих „слов'янофілах", які думали будувати столицю слов'ян, але... в Києві. Вочи, як от Костомарів, Шевченко й інші, звичайно, важко відстраждали за свої протиросійські ідеї. А що вже говорити про православ'я доби царату. Починаючи переяславською угодою Хмельницького, почерез усі руїни і зруйнування XVIII і XIX ст., православне духовенство, зокрема його верхівка цілковито була на Україні на агентурній службі окупанта. Не дивно, що коли жовтневий революціонер валив старі царські порядки в Росії, мусів жорстоко розправлятися і з православним духовенством як одним із найбільш вищних і вірних представників тих порядків. Не дивно теж, що це духовенство так безнадійно скотилося у моральне провалля в період радянської влади, тобто в період офіційної безбожницької кампанії. У твердих умовах життя могли були гідно витримати лише люди чесні й морально сгійкі, а, звісно, агентурна служба таких людей не виховує. Сьогодні большевики змінили тактику й залучили недобитків у своє імперіялістичне русло. І вчорашні переслідувані духовники співають сьогодні разом з чекістами, які колись саджали тих же духовників на гаряче, — „осанна товаришу Сталіну". На патріяршому троні, з ласки большевицького диктатора, засів росіянин, який і пишається своїм царським імперським титулом „патріярха московського і всієї Руси", нахабно забуваючи, що не Русь, а союз республік сьогодні, за офіційною термінологією, творить хребет держави. Та це все, звісно, має свою вимову і свою мету.

Почетверте, на тому, що цілість економічного життя СССР побудовано за зразками імперіялістичних колоніяльних великодержав. У підбитих країнах, як от Україна й інші, розбудовується великих розмірів добувно-сировинну промисловість, а всі виробничі заводи і фабрики приміщено в самій метрополії і таким чином поставлено силою факту підбиті країни в підлегле економічне становище. Союзні республіки для Росії є лише продовольчо-сировинними базами. Чи ж не багатомовним є факт, що вся важка промисловість України, тобто паливо (вугілля, нафта, торф), електрична енергія, руда,

залізо, сталь, чавун, кольорові метали, хемічні продукти, різні машини і т. д., словом, усе те, що є основою індустріялізації країни і взагалі народного господарства, — не має навіть свого комісаріяту в Києві, а підлягає безпосередньо урядові в Москві, який, властиво, і є урядом Росії. Це саме діється і з усіма видами транспорту, як от: залізничним, водним та повітряним. А навіть ті народні комісаріяти промисловости, що існують в Києві, як от: харчової, рибної, м'ясної, легкої, текстильної, лісної і будівельних матеріялів, — не є самостійні, лише підлягають таким же комісаріятам у Москві й на ділі є лише їхніми експозитурами. Лише два комісаріяти промисловости є „республіканськими": місцевої промисловости і місцевої паливної промисловости, що їх московська метрополія великодушно відступила союзним республікам. Експлуататорську суть московського централізму найкраще можна бачити в зіставленні державних бюджетів; та тут не місце про ті справи широко писати. Це у наслідку доводить до того, що в руках жменьки кремлівських диктаторів-капіталістів наступила „концентрація виробництва й капіталу" (в їхніх руках і вирішальна роля в господарському житті), наступило злиття всього капіталу держави й суспільности та наступило утворення по суті „фінансового капіталу", а тим самим і фінансової олігархії. Зрештою, місце інших народів у російській соціялістичній імперії визначив Ленін у свому виясненні „самовизначення народів аж до відокремлення". Він писав: „Ми не маємо підстав гадати, що нація в соціялістичному суспільстві набуде характеру економічно-політичної одиниці. З усіх передбачень видно, що вона матиме тільки характер єдности культури й мови, бо територіяльний поділ може відбуватися тільки з огляду на потреби продукції, при чім про цей поділ мусіли б вирішувати не окремі нації відокремлено на підставі власної повновладности, але всі зацікавлені громадяни повинні вирішувати спільно". Тут можна шукати, між іншим, генези прилучення Криму, Кубані й інших українських районів безпосередньо до російської республіки. Та Ленін, коли те писав, ще думав про побудову соціялізму, а сьогодні Сталін усе те вже давно звів до будови російської імперії, і тільки.

Поп'яте, на тому, що большевики консеквентно реалізують стару царську концепцію розбудови Росії шляхом анексії ряду держав і країн. Тут треба згадати загарбання частини території Фінляндії в 1940 р. і загарбання західних земель Білоруси і України, Басарабії, нарешті, балтійських держав Литви, Латвії й Естонії. Всіх їх насильно влучено в склад СССР не за принципом визволення пролетаріяту, а за історичними і стратегічними аргументами російської великодержави. Не треба згадувати вже про інші, раніше підбиті і поневолені країни, як от: Україна, Грузія, Азербайджан, Туркменія, Монголія й ін., бо це відбувалося в період т. зв. „воюючого комунізму". Сьогоднішні вожді Росії, хоча і прикриваються галасливою ширмою оборонців пролетаріяту в інших країнах, на ділі, коли йдеться про інтереси Росії, вони не вагаються входити в спілку з найбільшими ворогами людства, як от з Гітлером у 1939 р., і допомагати їм у підбиванні інших народів. Як же ж інакше це пояснити, як не імперіялістичною політикою сьогоднішньої Росії? Що сказали б сьогодні Маркс і Енгельс, коли б встали з гробу й побачили, як реалізується їхня теорія побудови комунізму в світі? Ясно, що поставили б Сталіна в гідний йому почот царів і капіталістів. А не треба забувати, що на самій анексії справа не кінчається. Вслід за нею йдуть усі нещастя нечуваної і незнаної в історії окупації. Вже першого дня насаджується на прилученій території велетенських розмірів адміністративний апарат і поліцію, складені переважно з російських елементів, а далі йдуть арешти, вивози, розстріли, грабунок, переоцінка всіх національних вартостей, перевиховання народу і виховання молодого покоління в дусі рабської відданости Москві. Соціялізм і демократія — це лише ширми, за якими проходить жорстокий процес денаціоналізації і асиміляції.

Пошосте, на тому, що большевики під гаслом „визволення" з німецької неволі проводять т. зв. буржуазно-демократичні революції в зайнятих червоною армією країнах Середньої Европи, що має у наслідку довести до влучення цих країн як чергових трабантів до московської метрополії, а тим самим створити підстави для повної гегемонії Росії в Европі. Московські большевики для підбою світу мають свою „домашню" ідею пролетарської революції, але в період боротьби з гітлерівською Німеччиною, коли треба було піти на

бойовий союз з капіталістичними західними великодержавами, вони цієї ідеї використати не можуть. І тому сьогодні ворогом номер один став не марксівський буржуй, а німецький фашист і взагалі фашизм, і проти нього вони звернули своє вістря, змонополізували та скапіталізували всю визвольну боротьбу поневолених німцями европейських народів. Що це не має нічого спільного з одночасною будовою соціялізму — це інша справа, але большевикам це не перешкоджає в середині „визволених" країн починати здійснювати соціялістичну революцію і тим каламутити воду в сумежних державах, щоб тим легше їх потім опанувати. Відроджений великоруський мілітаризм прямує втертим шляхом кожної переможної армії і з нього вже не завернеться. Народи, які цього не бачать і сьогодні допомагають йому та скріплюють його позицію в світі, дуже швидко побачать, до чого це все котиться. Польща, Болгарія, Чехословаччина й Югославія ще мають слов'янофільську принаду, а дехто і православну, а значить, крім цілком агентурних і чужих аргументів сили, будуть мати ще й психологічне тло, що їм полегшить скотитися в обійми п'ятираменного кремлівського поліпа.

Посьоме, на тому, що большевики — під фірмою комінтерну або, як це є зараз, робітничої міжнародної профспілкової організації — проводять диверсійну роботу в усіх інших країнах світу, а зокрема в середині союзних сьогодні капіталістичних держав. Основною метою цих дій є не боротьба за покращання становища пролетаріяту, а підривання сили конкуруючих великодержав та розбудова власної п'ятої колони, військової розвідки і всього того, що могло б у майбутньому придатися при творенні „Союзу Совєтських Соціялістичних Республік Світу". Держава, яка не має імперіялістичних первнів, звичайно, не вмішується у чужі внутрішні справи. Большевики всією своєю комінтернівською і профспілковою діяльністю в світі, власне, доказують, що вони є імперіялістами, і то високої кляси.

Повосьме, на тому, що СССР приступив до поділу світу з іншими великодержавами і цей поділ сьогодні закріплює міжнародною організацією, яка має служити охороною його інтересів. Всупереч усім голошеним гаслам про рівність і демократію, большевики перші видвигнули на конференції в Думбартон-Оксі наскрізь недемократичний принцип голосування та безсоромно забезпечили собі постійне місце в т.зв. „Раді Безпеки", щоб таким чином мати спокійний час докінчувати процес насильної русифікації в середині своєї країни та консеквентно влучувати чергових сателітів до своєї кремлівської орбіти.

Ось головні риси імперіялістичного обличчя сьогоднішньої російської імперії, що, для замилення очей, виступає під облудною назвою „союзу республік". Коли хтось проти когось зверне вістря большевицького імперіялістичного меча, а тих рис не бачить, то ясно, що він або хворіє на політичну „курячу сліпоту", тобто н е м о ж е бачити суті справи, або силою обставин став фізичним рабом і духовним кастратом, тобто н е х о ч е вже їх бачити.

Нашим нещастям частково було те, що большевицький імперіялізм дотепер підкоряв переважно народи й народності, які не надто пам'ятали часи своєї історичної державности і для яких свідомість національної і соціяльної волі була такою ж незаписаною картою, як і всі ленінські соціялістичні і комуністичні теорії. Тим то Москва могла всю свою увагу повертати виключно в бік України й інших народів, які їй протиставлялися. Не диво, що всі намагання українських і інших протибольшевицьких сил в середині СССР: розвалити шляхом повстань, акцій і революції большевицьку тюрму народів, — не знайшли покищо свого успішного завершення. Сьогодні справа виглядає краще. Сьогодні вістря большевицького меча прикладено до горла таким державним европейським народам, як от: фіни, поляки, мадяри, румуни, болгари, серби, хорвати, словаки, чехи, і це саме загрожує: шведам, норвежцям, грекам, туркам і іншим. Тут, для порівняння, треба пригадати, що найслабшим місцем у німецькій гітлерівській імперіялістичній стратегії було розпорошення німецьких сил на терені всієї Европи. Російський ведмідь сьогодні теж виліз зі свого „лігва" і грізно порикує по европейських столицях. І хоча щойно найближче майбутнє покаже, як це все для нього скінчиться, то ми ні на хвилину не сумніваємося, що його кінець буде подібний до сьогоднішнього німецького.

Не міняє справи і те, що, у протилежність німецькій відкритій окупацій-

ній політиці, большевицька імперіялістична стратегія і тактика реалізуеться скритими, маскованими, хитрими прийомами і процес її розкладений на етапи. Це, безперечно, утруднить повну консолідацію протибольшевицьких сил, але на це немає іншої ради, як якнайшвидше розшифровувати всі ці „по плянах“ пристосовувані сталінські заходи щодо „визволених“ народів. Большевикам дуже полегшив Гітлер у реалізації їхніх загарбницьких плянів. Коли б не він, вони мусіли б були йти важким шляхом підготовки і проведення соціяльних революцій в европейських державах. Пригадаймо собі всі дії комінтерну до вибуху другої світової війни. Тоді його діяльність зводилася до ініціювання і проводження саботажних і страйкових акцій, до легалізування своеї агентури — комуністичної партії, а коли це не давало наслідку — до творення т. зв. людових фронтів, що з черги видвигали домагання в роді шостигодинного дня праці, реорганізації профспілок, безконечних змін уряду, повної волі слова, друку, асоціяцій, що було однозначне з большевицькою відкритою агітацією, а далі — домагання допустити совєтську пресу, літературу, фільми і т. д. І в той час, коли в самому СССР проходив процес нечуваної експлуатації працюючих, коли робітника насильно прикріплювано до верстату його праці, а сам він примирав з голоду і з надмірної стахановщини та в атмосфері жорстокого поліційного терору, — большевицькі агенти анархізували европейські країни, каламутили воду, щоб тим легше було ловити свою рибку. У наслідку приходило до побільшення безробіття, невдоволення населення і взагалі до господарської кризи, а далі йшла і криза духовна. Комінтернівські апостоли, що в себе в СССР розбудовували величезних розмірів, по зуби озброєний воєнний апарат, на европейських базарах в екстазі молилися до пацифізму, гуманізму, соціялізму й інших демобілізуючих ідей. Вони — устами деяких національно скастрованих елементів, в роді деяких „професорів“, здеклясованих елементів і шумовиння, а також частини чужонаціональних елементів — домагалися демобілізації, а то й повного роззброєння армій, знесення поліцій, тюрм і судів у справах політичних, словом, як це загально називалося, боролися за „народну демократію“. Очевидно, що така „демократія“ була швидко демаскована, і комінтернівські агенти мусіли здавати одну за одною позиції на світовій арені в користь новим наростаючим національним рухам, які поставали як противідтрутка на большевицькі намагання руйнувати їхню національну особовість.

Сьогодні справа змінилася. Скажений німецький імперіялізм своїми божевільними окупаційними практиками знову поставив большевизм на ноги, бо дав йому в руки нову ідейну зброю, а саме: боротьбу за визволення европейських народів. І большевики зрозуміли, що їм уже в сьогоднішній обставині комінтерн у такому виді непотрібний, бо не методою „людових фронтів“, а ідеєю „національного визволення“ вони реалізуватимуть свою імперіялістичну концепцію. Під яким іншим претекстом увійшла б була червона армія до дев'яти европейських держав, якби не Гітлер? В якій іншій ситуації червону армію населення цих держав вітало б так, як все ж таки вітає сьогодні, після важких днів німецької неволі? Кожний в'язень тішиться, коли його звільняють з тюрми, і він, звичайно, усміхається не лише до того, хто звільняє його, але й до зустрічних людей, до сонця, до дерева, до рідної хати. Большевики все це поспішно для себе капіталізують і в годину підйому закріплюють свою позицію формальними державними актами, в роді хоч би таких, як творення „тимчасових урядів“, складених зі своїх випробуваних сталеників. Так, отже, треба сказати, що большевики використали визвольні рухи поневолених гітлерівською Німеччиною народів до розбудови власної імперії. Воно й є згідне з ленінськими думками: „Ленінізм учить нас глядіти на визвольницькі змагання поневолених народів передусім з точки погляду клясової, з точки погляду соціяльної революції. Він ставить це питання під кутом в и к о р и с т а н н я великих революційних сил, що криються у боротьбі поневолених націй за своє визволення“ (ІІ-ий конгрес комінтерну).

Тактика в цьому питанні ось яка: найперше

а) з демократичною буржуазією підтримати в цілості визвольний рух поневоленого народу, що спрямований проти конкуруючого з СССР імперіялізму; опісля

б) допомігши червоною армією визволитися, піти з пролетаріятом, селянством та біднотою „визволеного“ народу проти буржуазії та поміщиків; далі

в) з пролетаріятом і сільською біднотою та середняком проти куркулів і решток дрібної буржуазії; а нарешті

г) разом з найбільш здеморалізованими елементами з погляду національної свідомости проти свідомих національно пролетарів і так до ліквідації нації.

І Ленін сказав тут своє слово: „Боротьба проти всякого гніту — безумовно так, боротьба за всякий національний розвиток... — безумовно ні". В залежності від стратегічного значення поодиноких країн, справа формального влучення даного народу до „сім'ї народів СССР" може відбутися на одному з вищеподаних етапів.

На теренах країв Середньої Европи, які „визволила" червона армія, якраз сьогодні проходить другий етап реалізації большевицької імперіялістичної концепції. Це й є на ділі проводження т. зв. ленінської „буржуазно-демократичної революції", що її тактику визначив він ще в 1905 р. у своїй книзі: „Дві тактики соціял-демократії в демократичній революції". Сталін показався добрим учнем Леніна, коли йдеться про пристосування його поглядів у питаннях соціології й політики, і, хоча в сьогоднішній дійсності „визволяє" народи від німецької окупації, то зразу ж після „визволення" приступає до реалізації ленінських плянів шляхом насильного ініціювання „буржуазно-демократичних революцій" в середині поодиноких держав. Це йому вдається, бо червона армія має тепер вільний в'їзд до кожної „самостійної" держави, а агенти нкгб мають запевнену волю рухів. Ось що Ленін писав по тому питанню: „Ми повинні не забувати, що немає й бути не може в даний час іншого засобу наблизити соціялізм, як повна політична воля, як демократична республіка". Ясно, що большевики свідомо творитимуть оцю каламутну воду „буржуазно-демократичної революції", щоб лише викликати максимальну гризню і внутрішню боротьбу між „буржуазними демократами" і „буржуазними реакціонерами", чи, як то їх тепер вигідно названо, „фашистами", викопуючи таким чином щораз глибше провалля в середині однієї національної спільноти і спихаючи, нарешті, т. зв. реакціонерів в умови нелегального підпілля і збройної оборони, а т. зв. демократів під опікунчі крила СССР.

Щоб забезпечити собі повний успіх з тієї „демократичної революції", большевицькі імперіялісти йдуть утертим шляхом і пристосовують ту саму тактику в усіх „визволених" країнах. Це в основному зводиться до того, що большевики чи, радше, їхні ставленики з місця виключають т. зв. реакційні елементи від керми державою. Сьогодні це проходить ще під фірмою боротьби з німецькими прислужниками. Докази цього бачимо наглядно в Польщі, де „армію крайову" не то, що відсунено від влади, але й переслідується терором. Це саме і в Фінляндії, де навіть соціял-демократи попали в неласку. Одночасно арештується, судиться і проклинається усіх вчорашніх спільників зі світу недемократичного або й демократичного, оскільки ці демократи сліпо не йдуть на московську вудку, як от деякі польські емігранти в Лондоні. Москва витягає в цих країнах на денне світло всяке шумовиння й асуспільні елементи, дає їм необмежену владу знущатися над вчорашніми приятелями й таким чином свідомо наштовхує поодинокі національні групи на взаємну криваву боротьбу.

Та основною рисою, що надає виразу цілості цієї акції, є т. зв. з е м е л ь н а р е ф о р м а. Вже Ленін сказав: „Послідовним борцем за демократизм може бути тільки пролетаріят. Переможним борцем за демократизм він може стати лише при тій умові, якщо до його революційної боротьби приєднається маса селянства." Власне, на тому етапі большевикам і потрібне селянство. Опісля, коли вже будуватиметься соціялізм, селянство піде в кут, а керму державою перебере пролетарська диктатура. А покищо большевики гарячково наказують негайно проводити розподіл землі у „визволених" країнах. Як це не дивно, але, власне, в час, коли ще на фронтах проходять криваві бої, Москва роздає землю поміщиків, і то не шляхом державної зрозумілої логічної реформи, а шляхом насильного, бунтівничого акту, щоб таким чином розвогнити соціяльні пристрасті населення та поглибити внутрішні гризні й роздори. Таким чином большевики знаходять собі у селянській масі надійного симпатика, бо, даючи йому „у власність" поміщицьку землю, вони тим самим його узалежнюють від себе, від того „уряду", що цю його „власність" охороняє законом. Большевики точно усвідомлюють собі ролю селянства в

тім етапі. Ось як пише Ленін: „...селянство в даний момент заінтересоване не стільки в безумовній обороні приватної власности, скільки у віднятті поміщицької землі, одного з головних видів цієї власности. Не стаючи від цього соціялістичним, не перестаючи бути дрібно-буржуазним, селянство здатне стати повним і найрадикальнішим прихильником „демократичної революції“. Як нахабно й нечесно все те виглядає, коли водночас ці самі большевики знають, що в недалекому майбутньому вони віднімуть у того ж селянства не лише ту землю, що її тепер воно забрало від поміщика, але також і всю його батьківську, залишаючи йому лише латку присадибної грядки, а його самого впряжуть у нове панщизняне ярмо колгоспів і радгоспів. І Ленін виразно обіцює це: „Від революції демократичної ми зараз же почнемо переходити до... соціялістичної революції. Ми стоїмо за безперервну революцію. Ми не спинимося на півдорозі“.

Хай ці слова добре затямлять собі всі, що сьогодні радіють ласкавим сталінським „визволенням“, „демократією“, „наділом землі“ і іншим. Прийде час, і все це зміниться в чорну неволю, бо Сталін будуватиме свій „соціялізм“.

І дивно нераз, як то не бачать єхидних намірів Москви, здається, політично грамотні суспільності европейських народів. Москва замилює їм очі всякими тимчасово залишеними старими формами, як от: прапор, герб, гімн і інші національні цінноці, щоб лише викликати враження, що вони не проти патріотизму, незалежности, чи самостійности. А тим часом на п'єдестал національних героїв і геніїв видвигається нові історичні особи, зокрема ті, які колинебудь задокументували свою відданість Росії чи соціялізмові (бо Москва дає монополь на всі соціялістичні чи соціяльні питання), одночасно виклинаючи все в історії, що йшло в розріз з інтересами колишньої Росії чи сьогоднішнього СССР. За формальними мирними договорами большевики запевнили собі зміст усіх видів пропаганди, мистецтва, літератури і таким чином на ділі цілком обмежили волю слова і друку. Чи ж треба підкреслювати, які це фатальні наслідки принесе для поневолених національних культур, для виховання молодого покоління. Не дозволяється ні на які легальні організації, які не були б приємливі Москві, бо все це зараз — контрреволюція, фашизм, німецька агентура. Можуть існувати лише державні організації і такі, як от: „товариство дружби з СССР“. Організується переважно з митців і науковців, з отих часто найбільш безхребетних елементів кожної нації спеціяльні екскурсії до Москви і Ленінграду, щоб показати їм „братню“ російську культуру і блиснути силою та сплямленою слізьми і кров'ю красою метрополії. Загально робиться великий шум довкруги театру, кіна, шкіл, масової політосвіти, профспілок, рад і т. п., щоб замішати народові в голові, зацікавити другорядними щодо основних питань нації справами і таким способом легше потім впрягти у своє ярмо. Нарешті, заключається на один стрій державні договори дружби і допомоги та післявоєнного співробітництва з СССР, щоб, з одного боку, давати большевикам необмежене право в'їзду в „самостійну“ державу, а з другого, щоб творити в народі психологічний грунт для майбутнього прилучення до СССР.

Так, отже, виглядає сьогодні „буржуазно-демократична революція“, що проходить у „визволених“ червоною армією країнах.

Для повного образу, а зокрема перспектив, які стоять перед цими країнами, треба сказати і про практикований спосіб залучення поодиноких народів до себе. Деякі народи, як от балтійські (литовці латиші, естонці), а також західні українці й білоруси, вже бачили, як це виглядає, і можуть поділитися враженнями і спостереженнями. Дуже часто чужинці, зокрема ті, що виросли і живуть у західних демократичних устроях, з недовір'ям дивуються, коли хтось каже їм, що в СССР усі вибори проходять під терором енкаведівського жандарма. Вони кожний державний устрій оцінюють по його конституції, а, звісно, конституція СССР належить до „найдемократичніших“ у світі. Коли з газет довідуються про наслідок виборів до верховних органів, в яких за державними ставлениками голосувало 99,9 % громадян і всі однозгідно погодилися на сталінських кандидатів, то очевидно, що кожний західний европеєць глибоко переконаний, що СССР—„найщасливіша країна“. Суть справи в тому, що чужинці не розуміють самого слова „терор“. Большевицький терор — це не европейський і не американський, це, в першу чергу, — сибірський. Якби не Сибір з усіма страхіттями концентраційних таборів і якби не та не-

людська ментальність членів пануючого режиму, можливо, що й советський терор европеїзувався б. Та покищо кожний громадянин СССР хворіє на вічну психозу страху, що має своє коріння не в нервовому перечуленні, а таки в конкретній оцінці жорстокої дійсности. Енкаведівські опричники добираються до кожної людини і, приклавши цівку нагана до грудей, єхидно всміхаються до майбутньої жертви, оскільки вона наважиться бути неслухняною. Так приходить до „всенародного голосування“, до вибору кандидатів і віддання голосів. Хто наважиться голосувати проти? А що вже казати про те, хто мав би відвагу погодитися поставити свою кандидатуру всупереч бажанням компартії. Вибрані люди, звичайно, випадкові і цілком непричасні до складних проблем державного життя, збираються разом і під гучні „аплодисменти“ схвалюють всі постанови про „прилучення“, „возз'єднання“ тощо.

Перспективи, які стоять перед европейськими народами, оскільки вони мали б стати громадянами Совєтського Союзу, є зовсім нерожеві. Вже поминаючи всю примусову чистку суспільности від усіх національно-свідомих елементів, поминаючи і ту господарську руїну, яка наступить після насильної колективізації, експлуатації, що доведуть до повного зубожіння усіх працюючих, —„союзним народам“ прийшлось би ще перевести глибоку переоцінку своїх культурних цінностей, і то з виразною метою руйнувати їхні самостійні первні в користь спільної „великої“ російської культури. Прийшлось би навчитися жити в поліційній державі, в якій не вистачає бути лояльним, треба бути ще активним визнавцем большевицької віри, повсякчасно усміхненим, радісним, щасливим учасником „нового життя“. Це не важливо, що людині горем накипіло серце, а шлунок домагається шматка чорного хліба, вона повинна радіти і веселитися, бо є „вільним“ громадянином „вільної і щасливої“ країни. Донощицтво і співпраця з тайною поліцією належить тут до почесних обов'язків кожного громадянина, тим то після деякого часу люди стають мовчаливі, недовірливі і покірні, безнадійними очима глядять у грізне майбутнє. Ми не згущуємо кольорів, малюючи оці перспективи европейським народам, що сьогодні радіють „визволенням“. На теренах цих народів перебувають сьогодні громадяни СССР, зокрема червоноармійці. Хто ще сумнівається в тому, як большевики господарюють у себе дома, хай спитає рядового бійця, але на поодинку, в момент його хвилевої щирости.

Перед европейськими народами на цілу широчінь стоїть таким чином питання організації збройної оборони перед новим жорстоким і грізним окупантом-імперіялістом. Не час вже на дрібні міжнаціональні міжусобиці, як „не час жаліти рож, коли ліси палають...“ Всі минулі сварки за межу чи історичну кривду мусять зникнути, бо на порядку дня стали великі проблеми збереження вікової національної культури, збереження і захист мільйонів земляків, що вже завтра можуть стати невільниками і жертвами великої тюрми народів. Хай почуття власної національної підметности й себевартости скріплює свідомість успішного знищення гітлерівської Німеччини, що ще так недавно здавалася не переможною. Сьогодні Европа, а з нею цілий світ уже виразно собі усвідомляють, що не до миру прямує людство, а до нових воєн, може, ще більш кривавих і жорстоких, як це було дотепер. Так і мусить бути, якщо має існувати правда, справедливість і воля. На „визволених“ середньо- і південно-европейських народах тяжить, зокрема, відповідальна роля. Вони мусять своїми організованими всенародними революційними діями перші загородити шлях розгуканій большевицько-московській „тройці“ і сказати своє тверде „куди“... В середині СССР вже дозріває і цементується в героїчних діях революціонерів революційно-визвольний фронт поневолених Москвою народів, і до нього треба нав'язуватися та співдіяти середньо-европейським народам. Треба пам'ятати, що тут надії можна покладати лише на себе самих. Перспективи перемоги великі, і не далекий вже час, коли світ здивується новим силам, що в середині большевицької імперії оформляться у грізний авангард борців за новий, справедливий порядок у світі та силою своїх революційних дій наближатимуть день остаточного розвалу сталінської тиранії.

На прапорах тих сил блищатимуть великі слова:

СМЕРТЬ БОЛЬШЕВИЦЬКИМ ІМПЕРІЯЛІСТАМ!
ХАЙ ЖИВЕ ВОЛЯ НАРОДІВ І ЛЮДИНИ!

К. ДНІПРОВИЙ

ШЛЯХИ Й ПЕРСПЕКТИВИ

Дві сили змагається одна з одною у світі. Два непримиримі вороги, що не можуть знайти для себе спільного місця під сонцем. Дві ідейні напрямні, що ставлять собі за завдання перебудувати світ „по образу і подобію свому". Одна з цих сил — імперіялізм, друга — народи, що їх цей імперіялізм підкорює або хоче підкорити.

Імперіялізм основує свої сили на добре зорганізованому апараті насилля — політичній групі, на яку він спирається, та на армії — военній машині, в яку він моральним та фізичним терором заганяє народні маси і змушує їх боротися за імперіялістичні цілі. Імперіялізм — це дозріла сформована сила, якої міць спочиває в його справному насильницькому апараті.

Друга сила, сила поневолених народів, у відміну від імперіялістичної сили, є морального характеру. Організаційна сторінка цієї сили ще дуже недомагає. Не можна ще навіть говорити про одноцілу силу цього чинника в сьогоднішній міжнародній грі. Сила ця, радше, існує як стихійна, а у відношенні до деяких народів — як потенціяльна, не пов'язана зі собою, а часто розбита суперечностями між народами. Одначе, не зважаючи на всі ті перешкоди, сила народів є чинник, який буде децидувати про майбутнє світу. Справа в тому, що це є сила молода, сила, яка народжується, яку побуджує і консолідує своїм замахом на волю народів сам імперіяліст. Чим більший натиск імперіялізму на народи, щоб їх поневолити, тим міцніше зростає відпір народів, тим яскравіше вони освідомлюють собі потребу єдности в боротьбі, тим на дальший плян відходять їхні дрібні суперечності. Свідомість дійсности, побудована на досвіді народів, пхає їх неминуче до шукання розв'язки питань волі на власному шляху, до поставлення власної концепції перебудови світу і протиставлення її всім імперіялістичним концепціям.

Наша, українська боротьба є і мусить бути інтегральною частиною всієї протиімперіялістичної боротьби. Поперше, що рівнобіжно з нашими силами діють інші сили, які мають тих самих ворогів, що і ми, і тим самим стають природними нашими союзниками (поневолені імперіялізмом народи); подруге, що гнобительські сили діють у широкому масштабі, визначаючи нам місце в своєму наступі як одній із багатьох противних сил. Це наше фактичне положення ми повинні прийняти за вихідну точку нашої боротьби і, спираючись на реальні сили, що діють рівнобіжно з нами, почати наступ проти ворога на цілій розтяглості його діяння. Занехання цього, незвернення уваги на потребу широкого фронту проти ворога може привести нас до ізоляції та поразки. Як видно з попереднього, силою обставин ми включені у другу діючу силу як інтегральна її частина. Ми є гнобленим імперіялістом народом, отже, з природи являємося протиімперіялістичною силою, і це ми повинні взяти до уваги, пошукуючи сили, які мають повести наступ. Одначе, тут і стають перед нами всі труднощі, які зв'язані з формуванням цієї другої сили — сили гноблених імперіялізмом народів. Перед нами виступає несконсолідованість і слаба зорганізованість народів, виступає різна оцінка морального чинника у війні та значення у ній народних мас. З другого боку, стає привабливою готова військова сила одної з конкуруючих великодержав, яка не виявляє особливого заінтересування у поневоленні окремих народів. Ці труднощі дуже поважні. Як ми бачимо в дійсності, вони пхнули до орієнтації на імперіялізм майже всі европейські народи. Вони пхали до неї і деякі українські чинники, що, не віряч и в силу народів, орієнтувалися єдино на суперечності поміж великодержавами та старалися виграти ці суперечності для себе. Доля цих грачів, як ми бачили, наприклад, із Німеччиною, була дуже сумна. Одначе, вона не припечатала можливости народження іншого роду грачів, які переорієнтувалися б на іншу чужу силу, яка, на їх думку, була б краща за попередню, та на новий мотив почали б стару пісню.

У зв'язку з цим розглянемо можливості орієнтації на чужу, цим разом большевицьку силу. Але ж при такій орієнтації не приходиться говорити про українську державність. Можна тільки говорити про ті чи інші уступки російських імперіялістів у бік української культури, а радше — побуту. Укра-

їнські комуністи, що думали здійснювати українську державність („з обмеженим суверенітетом“) у рамках СССР (Шумський, УКП-істи, Скрипник, Хвильовий, Косинка, Фальківський і їх ідейні співпутчики), були безпощадно зліквідовані як такі, що не вміщалися зі своїми ідеями в рамках генеральної лінії. З української державности залишилася тільки „форма“, та й вона так обкроєна, що про державність у властивому розумінні слова не приходиться говорити. До „суверенного“ відома „уряду“ української совєтської держави належать всього такі чотири ресорти: освіти і місцевого промислу, соціяльного забезпечення і комунального господарства. Але „генеральна постановка“ в усіх цих галузях таки походить з Москви. Решта, тобто на практиці — цілість державного життя, увесь промисел, усе сільське господарство, всі соціяльні, військові і зовнішньо-політичні справи безпосередньо чи посередньо керовані з Москви.

Український народ позбавлений права вільно вибирати органи своєї влади. Кандидатів до верховної ради за допомогою терору накидає народові всесоюзна організація імперіялістів ВКП(б), керована з Москви. Ця організація керує, тобто, в розумінні Сталіна, постановляє, перевіряє і поправляє „помилки“ всіх державних і громадських організацій. Ні одна постанова ні уряду, ні суспільних організацій не може статися без її відома („Питання ленінізму“).

Створення української армії большевицькі імперіялісти підмінили назвою „українські фронти“. На цих фронтах не зроблено ні найменшого кроку в напрямі віддання керівництва арміями в руки українців, ані навіть у напрямі зовнішньої „українізації“, висловлюючись большевицьким терміном. Навпаки, все робиться, щоб якнайбільше зрусифікувати армію.

На економічному відтинку у відношенні до України проводиться колоніяльна політика. Взяти для прикладу хоч би бюджет УССР. Він виносить 4 мільярди карбованців. Тим часом сам промисел України, за совєтськими даними, дає 14 мільярдів доходів. Коли до цього додамо дохід із сільського господарства України, що становить майже половину доходу СССР, то перед нами ясно стане ступінь економічного визиску України.

Якщо б загально схарактеризувати цілість українського господарства, то воно є типово колоніяльним. Украіна — це, за большевицьким окресленням, „пшенично-бурячаний район“ та, треба додати, сирівцева база для центрального імперського промислу, додаток (гітлерівський „небенлянд“) до московської та ленінградської промислових округ, безхлібних та безсирівцевих.

Таке місце України визначили большевицькі імперіялісти у своїх п'ятирічних плянах. І так, у першій п'ятирічці большевики асигнували на розбудову, позбавлених сирівцевих баз, московської і ленінградської округ 4 мільярди карбованців, при чому увесь майже вклад пішов на розбудову обробного промислу (типове для метрополії), а в Україні в обробний промисел вклали всього 144 мільйони карбованців. Зате у добувний промисел заготовлення вугілля та металю для московського і ленінградського промислу вкладено понад 2 мільярди карбованців.

Ці принципи совєтської господарки не мають нічого спільного ні з соціялізмом, ні з засадами економіки, бо ці останні і соціялізм, що на них спирається, вимагають розбудови промислу біля джерел сировини, а не творення штучних промислових центрів з політичних міркувань. Навпаки, така розбудова промислу типова для імперіялізму, який оправдує підбій народів потребою приєднати терени, багаті сирівцями,до промислових осередків. І справді, в таких умовах стає нездійсненною стаття конституції про відділення України від СССР, бо ж це означало б ломку цього устрою, побудованого на імперіялістичних засадах. Тому щоденно й втовкається в голови громадян України, що їх „навєкі сковала вєлікая Русь“ з імперіялістичним центром і що шкода й думати про якесь відділення.

Рівнобіжно з цим — і на цих самих засадах побудована — йде і „культурна надбудова“ в Україні. „Передовий загін пролетаріяту“ в Україні — комуністична партія ані за змістом, ані за формою, ані навіть за назвою не є українська. Зміст її — совєтський патріотизм, поняття, що в нас твердо стало синонімом всеросійського патріотизму. Батьківщиною його є не Україна, а Совєтський Союз, який в останній час щораз частіше став заступа-

тися терміном — Росія. Провід її в центрі імперії — у Москві. Урядова і розговірна мова її — російська. Стиль її життя, побут її корінням своїми сидить далеко поза Україною, в народі російському, який імперіялістична кліка хоче нечесно використати для своїх кривавих загарбницьких планів, пхнути його до різні з іншими народами і тому підхліблює йому та зовнішньо наслідує його обичаєвість. Навіть сама назва каже, що це не українська компартія, а компартія України. Коли б український народ потрактував компартію України як авангард і хотів піти її слідами, то шлях його вів би через відречення від українського патріотизму, української мови, українського стилю життя і, врешті, самої назви: українець, яку мусів би заступити назвою: совєтський громадянин в Україні.

До цього й тягне всіма силами народи СССР компартія. Використовуючи зросійщення українських міст ще за царизму, компартія всіма силами старається затримати й поглибити це зросійщення. Російську мову об'явлено „городскім язиком", а українську — „колхозним". В урядах, у вищих наукових закладах і в більшості середніх запроваджено російську мову. Учнів і студентів виховується в тому, що, мовляв, російська мова є вища, культурніша і що до „доброго тону належить" говорити російською мовою. Тому, коли запитали студента, чому він, живучи в столиці України, не говорить українською мовою, він відповів: „Д а ж е как-то странно говоріть в Кієвє по-украінскі". Становище української мови в „публічній опінії" як „колхозного язика" підтримується політикою партії і „уряду України". Про це свідчать хоч би видавництва України. Наукові, поважніші речі, технічні університетські підручники, праці Академії Наук, особливо праці з ділянки техніки, медицини, економіки, соціології, історії видаються в переважній більшості російською мовою. Переклади з чужих літератур, західньо-европейської і інших, у бібліотеках в Україні можна зустрінути більше книжок російською мовою, ніж українською мовою. Подібно справа обстоїть і з самою російською літературою. З нею просто зазнайомлюють українського читача російською мовою. Підтверджують повище наше твердження і самі совєтські дані. І так, коли в 1936 р. кількість друкованих одиниць в СССР українською мовою становила 3 тисячі округло, то російською мовою вона становила 31 тис.; тираж українською мовою був 69 мільйонів, а російською—438 мільйонів екземплярів („Двадцять літ радянської влади"). Коли на підставі видавничої політики і політики у вищих наукових закладах судити про місце української мови в УССР, то вона у визначенні „уряду" УССР є, говорячи словами Драгоманова, мовою для „домашнього вжитку" („колхозним язиком") та мовою жменьки аматорів-мовознавців. Тому, за словами одної комсомолки, „все українство УССР міститься на філологічному факультеті, це праця вузького кола людей, що вивчають особливості СССР". У зв'язку з цим постає питання: де шукати причини такого стану речей? Чи він є особливістю „соціялістичного устрою" СССР, чи його коріння сидить у чому іншому? Відповідь на це питання можна дати шляхом проведення аналогії в цьому відношенні між СССР і іншими імперіялістичними державами. Як найбільше знану українським масам візьмемо довоєнну Польщу. Тут, не зважаючи на різниці в соціяльній структурі, бачимо цілком аналогічне явище до СССР: 1. Польські імперіялісти намагалися, хоч з меншим успіхом, накинути польську мову українській інтелігенції, як провідній верстві цієї частини українського народу, що знаходилася під Польщею. 2. Накинули польську мову та старалися цілком сполонізувати українські міста. 3. Звели у своїй урядовій програмі питання українства до питання регіонального (совєтського „колхозного язика"), до місцевої особливости. Подібне явище, з більшою чи меншою відміною, повторюється в кожній імперіялістичній державі. Воно виступає в поодиноких імперіялістичних державах з тим більшою яскравістю, чим більш радикальну асиміляційну і експлуататорську політику супроти поневолених народів провадять уряди цих держав. Вдаряючи по пригноблених народах, імперіялісти б'ють у найважливіше, — б'ють у провідну верхівку, б'ють у міста, що є передовим ведучим чинником у житті народів. Асиміляція цих двох частин народу позбавить його мозку і позбавить основної економічної сили. Решту народу, позбавленого цих двох головних елементів сили, можна звести до якоїсь „особливости" та для

святого спокою позволити йому сяк-так животіти. Політика партії у відношенні до українського народу є політикою асиміляційною.

З черги розглянемо соціяльні відносини в Україні. Соціяльні відносини, змагання пролетаріяту до влади, це було те перше і головне, з чим ішли українські комуністи, виступаючи проти української держави 1918 р. В ім'я цього вони відступили від ідеї самостійности українського народу, в ім'я цього частина з них погодилася на процес русифікації, що проходить зараз приспішеним темпом.

З чим же залишилися тепер у цій ділянці українські комуністи й через них український народ? Кидаючи гасла большевизму, вони казали, що виборють для народних мас демократію — свобідне рішання всіх державних і громадських прав самим народом. Далі вони казали, що виборють достатнє економічне життя і соціяльну рівність, що шляхом будови безклясового суспільства усунуть причини воєн і знищать імперіялізм. Чи здійснили вони ці свої обіцянки перед народом? З цілою рішучістю треба ствердити, що ані одної з цих обіцянок вони не здійснили. Народну владу — демократію вони замінили диктатурою. Диктатуру пролетаріяту, що мала бути звернена проти буржуазії, вони перетворили в диктатуру спочатку партії, а далі — кліки над народом і спрямовану проти пролетаріяту і селянства. Ще Ленін казав, що диктатура пролетаріяту — це по суті диктатура партії, але під тією умовою, що партію підтримують широкі народні маси. Коли ж можуть підтримувати партію маси? Тоді, коли вона задовольнила б їх національні й соціяльні змагання. При большевицькій засаді різнонаціональної держави і першости російського народу та при економічному натискові на маси такого задоволення не може бути. Отже, партія не може бути підтримана масами і мусіла б або усунутися, або узурпувати собі владу всупереч волі народу та спрямувати диктатуру проти народу. Усвідомляючи такі альтернативи, Ленін лявірував, щоб за всяку ціну втримати зв'язок партії з народом. У важчих обставинах він робив відступлення, чого виявом був НЕП. Сталін же згідно зі своїми „правами" і в наслідок розвою подій пішов на пролом і довів до диктатури кліки і своєї особистої диктатури. В наслідок зудару народних мас з правлячою верхівкою і безперервної боротьби з відосередніми національними рухами постала потреба створити біля правлячої верхівки упривілейовану верству, яка за ціну свого кращого становища тримала б у руках решту населення. Основою такої верстви і стала партія, що зайняла монопольне становище в суспільстві на керівництво державою. Її доповнили адміністративна і військова верхівка та різні видвиженці. Зі зростом національних і соціяльних протиріч, зі зростом натиску на маси зростали і привілеї цієї панівної верстви. Остаточне правне своє затвердження як панівної кляси знайшла ця верства у сталінській конституції, де їй гарантовано становище керівного ядра всіх державних і суспільних організацій. Спираючись на цій постанові конституції, упривілейована верства може диктувати свою волю всьому народові і народам, зорганізованим вже не за капіталістичним, а за соціялістичним, у большевицькому розумінні, принципом. Як наслідок усього в СССР на зміну старим клясам постали нові кляси, які опирають своє становище не на приватній власності, а на розмірах у користанні з державних благ і на розмірах політичних прав. Різниці соціяльні й економічні цих верств кидаються у вічі. З одного боку — правляча, диктуюча верхівка в усіх галузях життя народів, з другого — виконуючі, позбавлені права спротиву маси; з одного боку — верства, користаюча з повноти свободи і всіх культурних здобутків, з другого — прикріплені до верстату праці, схоплені в шори норм працюючі низи; з одного боку — платні, що доходять десятків тисяч, з другого — кілька сот карбованців; з одного боку — високі харчові норми, першоклясні обіди, з другого — вічна баланда (напр., у Львові 5 категорій обідів). Такі здобутки принесли українському народові в соціяльній площині українські комуністи.

Але не ліпше вони розв'язали і проблему імперіялізму. В публічних виступах большевицьких вельмож з Москви появляються одверті імперіялістичні вихватки у відношенні до інших народів СССР. І так, Фадєєв заявляє, що „русская земля" розкинулася від Балтійського моря до Тихого океану, від Чорного моря до Льодовитого океану. Його доповнюючи і пояснюючи його, вирвається з другою подібною заявою Мінін у своїй „Западной Украине", за-

являючи, що „Западная Украіна“ — це „ісконі русская земля, заселюющая русскімі і украінцами“, та автор статті про Герцена у „Правді“, де згадує сьогодні актуальні слова Герцена, що „внє Россіі нєт будущності для славянского міра“. Від подібних публікацій у видавництвах СССР аж рябіє, не виключаючи і видавництва УССР. Вони, ці прямі заяви, хіба ясно, без ніяких сумнівів показують, куди все котиться. Вони прекрасно пояснюють, чому піднімається така шумиха довкола „русской філософії“, „русской артіллеріі“, „русской літератури“, вони пояснюють, що це значить, коли говориться про „особий склад русского ума“ або що большевизм — твір „русской культури“ („Правда“). Нарешті, вони пояснюють, як треба розуміти твердження, що Москва — це столиця світового пролетаріяту (Баранський), а червона армія — це армія-визволителька, на якій лежить велика світова місія. Підсумовуючи повище, треба ствердити, що шлях орієнтації на большевицький імперіялізм не розв'язав проблеми самостійного існування українського народу, проблеми української держави, не дав перспектив розвитку української культури, не розв'язав ані соціяльних, ані економічних проблем українського народу.

Такий шлях для українського народу відкриває концепція орієнтації на большевицьких імперіялістів. Погляньмо якнайдальше вперед по цьому шляху. Як з попереднього виходить, большевизм в СССР пересів із первісної своєї бази пролетаріяту народів СССР на базу російського народу та почав всіма силами й заходами шукати опори в російських масах. Тут і причини того підхлібного тону большевицьких імперіялістів до російського народу, тут причини того, що большевицька міжнародна кліка нагло запалала російським патріотизмом та прискореним темпом почала регабілітувати виклятих ними ж царів і їх заушників. Але цей факт свідчить про щось більше, як перехід на позиції російського націоналізму. Він свідчить про банкротство большевицького інтернаціоналізму, про банкротство большевизму в національному питанні. В наслідок 26-річного панування большевизму виявилося, що в критичних хвилинах опертися на міжнародному пролетаріяті не можна, що здобути симпатії мас для воєнних цілей можна тільки, загравши на національних інстинктах. Виявилося, що нація не є перехідне явище, зв'язане з періодом якихось соціяльних відносин у суспільстві. Виявилося, що вона е далеко тривалішою категорією і що зникнення її не може обумовитися самою економічною підбудовою, як і сформування її не наступило в наслідок самих економічних чинників. Звідси поворот до нації, але поворот не до всіх народів, а до одного — найсильнішого в СССР. Одначе, що означає цей поворот при затриманні політичної системи великодержави, при поході на Захід з метою включити в цю систему ще й інші народи. Що ж іншого він може означати, як не яскравий імперіялізм? Бо що ж можуть зробити большевики, провівши, припустімо, пролетарську революцію в Середній Европі, в Німеччині, зі своєю першістю російського народу, зі своїм „особим складом русского ума“? Чи ж можуть пересісти на раз уже збанкрутований коник міжнародного пролетаріяту? Ні, вони цього зробити не можуть! Бо що ж тоді буде з розпаленим до білого шовінізмом серед кадрів сьогоднішніх виконавців імперіялістичних плянів Сталіна? Чи може їх Сталін переміняти на нові, ще не перевірені кадри новопідбитих народів? Цього зробити він не може, бо це означало б його загибель. Тому повороту від нового сталінського НЕП-у немає, а, значить, немає повороту і до інтернаціонального комунізму. Остається тільки імперіялізм, опертий на шовіністичні російські чинники. Це, в свою чергу, створює йому відповідну позицію у міжнародних відносинах, іменно позицію поруч інших великодержав у світі. На цю позицію він у практиці вже й пішов, і це щораз більше очевидно для підкорених ним народів. Його політика гніту серед підкорених народів щораз більше пхає ці народи до боротьби. Вона наштовхує народи шукати виходу з положення на шляху, не зв'язанім з імперіялізмом, на шляху протиімперіялістичнім.

Відкинувши таким чином можливість орієнтації на чужу большевицьку імперіялістичну силу, треба нам розглянути сили гноблених імперіялізмом народів, що є основною силою, на яку ми можемо рахувати як на союзника у нашій визвольній боротьбі. Проблема майбутнього цих сил — це, з одного боку, проблема банкротства імперіялістичної концепції, а з другого — проблема консолідації цих сил для спільної боротьби. Що торкається першого, то

його визначає сьогоднішня практично-політична діяльність великодержав і їх пляни на майбутнє. Тривалість чи нетривалість їх плянів виявляється в тому, поскільки вони зможуть розв'язати наболілі світові проблеми сьогоднішнього та завтрашнього.

На порядку дня стоїть питання вільного життя народів і питання соціяльної та економічної їх перебудови, що усунула б внутрішню анархію та „вічний хаос“ ззовні.

В цих основних питаннях сьогоднішнього світу большевицькі імперіялісти займають позицію, яку їм диктує їх характер і яка виявляється в наступних основних змаганнях: 1. Заперечення суверенности народів і підпорядкування їх трьом найсильнішим великодержавам. 2. Поділ впливами у світі поміж найсильнішими імперіями на засаді співвідношення сил. 3. Тримання в середині народів стану соціяльного хаосу з метою вигравати відповідні соціяльні групи для своїх впливів в середині народів. 4. Практика безпощадного грабунку слабших подоланих народів.

Імперіялістичне змагання підкорити народи вбирає імперіялізм у теорію великопростірних державних одиниць і теорію опіки сильніших народів над слабшими. На цю плятформу офіційно став большевицький імперіялізм. Свою великодержавну позицію він сформулював в ідею визволення слов'ян (всеслов'янські мітинги), а коли ця не покривалася з його цілями — просто в ідею національної великої держави (читай аргументацію Богомольця у відповіді канадійським націоналістам).

Програму поділу впливами в світі та суприматії кількох великодержав над народами визначено на конференціях, що відбувалися впродовж сучасної війни, а зокрема на конференції в Думбартон-Оксі. На цій останній конференції створено конкретний плян повоєнної диктатури над народами. Згідно з пляном фактична влада у світі має спочивати в руках кількох сталих членів Ради Безпеки, які військовою силою гарантують реалізацію своєї волі. Роля народів, що мають брати участь у міжнародному тілі „асаблеї“, є часто декоративна, бо вони нічого не можуть рішити без однозгідної апробати постійних членів Ради, а до того й не будуть розпоряджати ніякими військовими силами, що надавали б поваги їх постановам.

По відношенні до себе керівні потуги змагають усунути всяку контролю. Особливо большевики обстоюють домагання, щоб на випадок конфлікту одного з постійних членів Ради Безпеки, рішення не могло запасти, коли заінтересований член Ради Безпеки не дасть на нього своєї згоди.

Таким чином плянується оперта на багнеті система повоєнного миру, яка одні народи безпосередньо включає в рамки імперій, а другі — піддає своїй диктатурі шляхом накинення волі за допомогою міжнародної організації. Дії цієї організації, скерованої проти суверенітету і свободи народів, заповідаються досить гостро. Офіційно виповіджено війну фашизмові, і під цим претекстом воюючі держави вмішуються у внутрішні справи тих невтральних держав, яких невтралітету їм ще не вдалося зірвати.

У відношенні до поконаних народів панує принцип поділу впливами, остаточно усталений на кримській конференції. На „визволених“ теренах большевицькі переможці підпорядковують собі цілість життя „визволених“. Умови ці щодо поконаних народів обіймають наступні позиції: 1. Заперечення суверенности народів шляхом контролі внутрішнього життя. 2. Економічний грабунок (відшкодування та користання з усіх економічних ресурсів країни). 3. Втягнення народів у імперіялістичну війну. 4. Винищення невигідних собі елементів. 5. Моральний розклад.

До чого доходить безсоромність і імперіялістичне хижацтво, свідчить, мабуть, єдина в історії своїм рабським змістом капітуляційна декларація болгарського уряду. Таким чином рабська програма майбутнього дає свій передсмак сучасній практиці большевицьких імперіялістів. Оцінимо її зараз з точки погляду її перспектив. Її дві прикмети — це боротьба з народами і взаємна боротьба з другими великодержавами. Коли йдеться про першу прикмету, то треба мати на увазі, що большевицькі імперіялісти будуть мати до діла не з колоніяльними народами, а зрілими народами европейськими, що жили державним життям. Боротьба з ними буде далеко важча, ніж з народами, що досі входили у склад їх імперії. Що більше, ми можемо сказати, що боротьба з ними буде настільки важка, що большевицькі імперіялісти з нею не

справляться. Нічого не поможе тут і використання ненормальних соціяльних відносин у цих країнах. Зійшовши раз на позиції імперіялізму, большевики будуть змушені тягнути за собою всю огиду імперіялістичного гноблення народів, з якою вони зараз ідуть в Европу, та вступати в боротьбу з щораз новими й новими народами.

Друга особливість імперіялістичної програми: панування над світом — так само не ворожить їм довговічности. Вже сьогодні, під час війни і при наявності спільного конкурента, провадиться тиха, але запекла боротьба між великодержавними „приятелями". Большевицька підривна акція на теренах, зайнятих союзними військами, змагає до того, щоб цілковито виперти з Европи своїх приятелів по зброї. Збройні виступи в Греції, виступи в Бельгії, Франції і інших країнах є цього свідоцтвом. Англо-американці, в свою чергу, криваво здушують ці виступи, вдаючи, що не знають, з чиєї руки вони походять.

При таких відносинах було б наївно думати, що якісь конференції та паперові акти припинять цю боротьбу та встановлять реклямований „тривалий мир". Навпаки, мусимо бути свідомі того, що боротьба триватиме і розвиватиметься, сягаючи з большевицького боку і по самі союзницькі народи. Серед цих останніх вже сьогодні большевики творять собі випадову базу при допомозі нової форми комінтерну — інтернаціональних профсоюзів.

Реасумуючи повище, мусимо зробити наступні висновки: 1. Большевицькі імперіялісти не несуть світові ніякої позитивної розв'язки наболілих проблем. 2. Народам большевицькі імперіялісти несуть ще більше поневолення, ніж те, яке було до сучасної імперіялістичної війни. 3. Плянований мир — це тимчасова передишка, оперта на багнетах, що має уможливити набрати віддиху для дальшої, ще кривавішої боротьби. 4. Визвольна боротьба народів — це сила, яка буде валити знутра і звалить імперіялістичне панування над народами.

Ліквідуючи фашизм, який по-свойому намагався розв'язати соціяльну кризу в світі шляхом раціоналізації і господарської автаркії, переможці, в свою чергу, не дали нового, кращого ладу, а, навпаки, повернули до стану перед фашизмом, до повної господарської і політичної анархії. У всіх країнах „визволеної" Европи повторяється добре знаний стан з часів після першої світової війни: щокількамісячна зміна урядів, безконечні демонстрації, страйки і т. п. Як і після першої світової війни, постає перед народами завдання знайти вихід з хаосу і руїни. В сьогоднішній ситуації існує, одначе, певна відмінність від тієї, з якою проводимо аналогію. Сьогоднішня ситуація зверху накинена народам переможцями. Вона і підтримується ними постільки, поскільки вона сприяє їх великодержавним цілям.

Шукаючи власної розв'язки важкого становища, щораз виразніше народи це розуміють і відчувають, раз-у-раз натрапляючи на спротив з боку большевицьких імперіялістів, які кожен їх самостійний спротив христять ім'ям зненавидженого фашизму та під цим прикриттям ліквідують. Врешті, фашистами стали всі, що не пішли на службу большевиків: і фінські соціял-демократи, і польські соціялісти та людовці, і балканські селянські демократичні партії. Зударяючись щораз більше з большевицькими імперіялістами, і чим більш посиленим стає змагання вийти з хаосу, — народи починають поєднувати боротьбу за економічну й соціяльну перебудову країн з боротьбою проти імперіялізму взагалі. Народи поволі духовно емансипуються, а це їм полегшують своєю політикою большевицькі імперіялісти. Перед народами лишається тільки один приємливий вихід — шукати власної розв'язки всіх питань свого національного і соціяльного існування. Проти большевицького імперіялістичного гноблення народи видвигають гасла солідарности та дружби народів у світовому масштабі. В обличчі грізного імперіялістичного ворога відходять на другий плян дрібні непорозуміння „за межу" між народами, імперіялістичні елементи в середині гноблених народів щораз більше тратять грунт під ногами, а під натиском гнобителя все більше єднаються до спільного блоку боротьби проти нього. В процесі боротьби проти большевицьких імперіялістів поволі викристалізовуються у народів соціяльні форми майбутнього. Ініціятиву боротьби беруть у свої руки самостійницькі робітничі і селянські елементи, відкидаючи клясові змагання реакційних правих буржуазних елементів та агентуру большевицького імперіялізму, що зараз штучно

тримає народи в стані ліберально-буржуазного хаосу, а на майбутнє готує большевицьку деспотію. Соціяльною програмою народів стає ідея співпраці і дружби безклясових національних суспільств.

Тимчасовий хаос, нескристалізованість, які панують ще в багатьох народів Середущої Европи, свідчать про те, що ідея боротьби народів за волю проти большевицького імперіялізму є щойно в стані народження, одначе, масова, стихійна і організована боротьба під різними видами і в супроводі покищо різних пропагандивних фраз доказує, що ідея вже родиться і що вже недалекий час, коли всі струмки боротьби зіллються в одне річище, в один протиімперіялістичний вал народів.

До середньо-европейського валу залучується і зіллється з ним вал східний. Цей вал має свої особливості. Тоді, коли на Заході іще панує хаос клясової боротьби старого капіталістичного суспільства, на Сході цей тип боротьби вже не існує. Тут існує натомість нового типу неволя, яка не признає права народам на індивідуальний розвиток, заганяючи їх у спільну загороду, та основана в соціяльному відношенні на пануванні жменьки упривілейованих вельмож над масою, позбавленою всякого голосу і всякої волі, аж до волі думки включно. Ці народи, взяті в лещата „казьонної" програми, позбавлені права розпоряджатися своїм дорібком, змушені жити впроголодь. Це і є субстрат, з якого будується східний вал.

Підняти цей вал народних хвиль можна тоді, коли щільно підійдемо до життя народів Сходу. Треба відповісти на всі наболілі питання національні і соціяльні народів Сходу. Розв'язка цих питань повинна виходити з конкретної дійсности і бути кроком вперед у відношенні до сьогоднішнього. Не можна шукати застарілих зразків, які могли б усунути деякі хиби теоретичної большевицької системи, але волокли б за собою старі болячки капіталістичної системи. Такий устрій не може прийнятися на Сході. Він не відповідатиме народам Сходу і не могтиме їх потягнути до могутнього пориву. Народам Сходу треба дати перспективу дальшого походу вперед у противагу сталінській протинародній реакції. Такі перспективи відкриє ідея волі: за повну волю народів і за повну волю людини в суспільстві.

Зірвати широкі маси до боротьби треба через підіймання їх проти безпосередніх їх гнобителів — сталінських доглядачів. Треба підіймати боротьбу за краще життя мас, за волю національну й особисту, за вільне володіння продуктами своєї праці, проти терору нквд і партійних гайдуків, проти каторжної праці на війну, проти мобілізації, вивозів, відривання дітей від батьків і т. п. У цій боротьбі виплинуть революційні кадри, що таяться серед усіх верств совєтського суспільства. Революційні кадри на Сході таяться серед робітництва, визискуваного і гнобленого важкою працею, поставленого у важкі матеріяльні умови та загнузданого сталінським поліційним режимом; вони таяться серед селянства, позбавленого продукту своєї праці, загнузданого накиненим йому режимом праці та підданого повсякденному теророві; вони є серед інтелігенції, що не продалась імперіялістам за ціну кращого життя коштом інших. Далі, революційні кадри на Сході продукує національний гніт — диктаторська поведінка наплинових імперських чинників, економічний грабунок, накинення чужої обичаєвости як „кращих зразків культури".

Всі ці сили, що діють стихійно, треба підняти на ступінь свідомої, політичної боротьби, спрямувати в одне русло, русло політичної боротьби проти імперіялістичної верхівки Сталіна. Перше й початкове — це протиімперіялістичний фронт. До нього треба змобілізувати всі протиімперіялістичні сили Сходу. Треба створити плятформу боротьби проти режиму, боротьби за волю народів і людини — за знищення кліки большевицьких вельмож, за право народів самостійно рішати про свою долю.

Могутнім ударом Сходу і Заходу зустрінути треба будовану большевицькими імперіялістами світову в'язницю.

126

М. В—ак.

БОЛЬШЕВИЦЬКА РОЗВ'ЯЗКА НАЦІОНАЛЬНОГО ПИТАННЯ

Мета цієї статті — документально доказати, що: а) СССР — це нічого іншого, як лише нова російська імперія, та б) національний утиск в СССР не був явищем випадковим, не був роботою окремих людей, „ворогів народу", а був глибоко продуманою реалізацією плянів Леніна—Сталіна, свідомою тактикою свідомого російського імперіялізму.

СССР — це нова форма російського імперіялізму, що новими, большевицькими методами, під гаслом „світової пролетарської революції" змагає до підпорядкування собі всього світу та встановлення цим шляхом російської світової імперії.

Большевицьку розв'язку національного питання треба розглядати: а) як розв'язку національного питання взагалі і б) як розв'язку національного питання в Росії. В суті речі призначенням і своїм завданням ці розв'язки одна від одної не відрізняються, бо і перша, і друга є засобом побудови російського імперіялізму. Лише в першому випадку обгрунтовано питання дальшого розвитку російського імперіялізму, а в другому подано методи втримання в рамках держави народів, поневолених Москвою раніше.

Російські большевики перший раз поважно обговорили національне питання і дали його розв'язку на VII-ій партконференції 1917 року (національне питання вони порушували і на попередніх конференціях та з'їздах, але на цій це питання було поставлене окремо і спеціяльно). Тут же було прийнято і обгрунтовано право „самовизначення" народів. Цікаво, чому це сталося саме на цій конференції.

1917 рік—рік початку революції, рік розвалу царської Росії. Падаючу імперію кинулися рятувати большевики. Врятувати Росію можна було лише через усунення того, що її підривало і нищило. А цим саме й було нерозв'язане національне питання (бо ж соціяльний момент для поневолених народів випливав із національного).

Народи, що досі входили в склад Росії, нетерпляче ждали її ослаблення, щоб, нарешті, відірватися і створити власні держави. Відірвання цілого ряду народів від Росії означало б повний її розвал як великодержави. А це суперечило плянам большевиків: врятувати Росію. Отже, треба було щось придумати, щоб ті народи лишилися при Росії, і відвернути їх увагу від самостійного національного самовизначення. Треба було тим народам дати „спільний фронт революції". Це перша причина порушення на VII-ій партконференції національного питання.

Боротьба російських большевиків за владу йшла в першу чергу проти царату. До боротьби з царатом саме й була потрібна їм допомога інших народів. Про це дуже виразно говорить Сталін у своїх „Питаннях ленінізму" (розділ 4-ий, стор. 51). Конечність сильної й гострої боротьби проти царату була обгрунтована тим, що царат у той час був уосібленням „русского жандарма", символом поневолення народів, що і відштовхувало ті народи від Росії, тобто валило Росію. Отже, гостра боротьба большевиків проти царату мала — поза метою захоплення влади—прихильно наставити ці народи до большевицького руху, тобто до нової „неделімой".

Большевики були свідомі того, що „центральна Росія" не може довго втриматися без допомоги країн, багатих на сировину, паливо, харчові продукти („Політика радянської влади в національному питанні в Росії" — Сталін). Але ж ті країни горіли ненавистю до Росії, хотіли відірватися від неї. Щоб вдержати в однім цілім ті народи, треба було, як казав Сталін, „ліквідувати залишки недовір'я до великоросів" (доповідь про проєкт конституції в 1936р.). Своєю розв'язкою національного питання, а саме проголошенням ***права*** на „самовизначення" большевики і думали це осягнути. Це була друга причина порушення большевиками національного питання.

Тепер ближче познайомимося з текстом резолюції VII-ої партконференції про національне питання.

„За всіма націями, які входять у склад Росії, повинно бути визнане ***право*** на вільне відокремлення і на утворення самостійної держави"... „...питання про право націй на вільне відокремлення не дозволено змішувати з питанням про доцільність відокремлення тієї чи іншої нації в той чи інший момент. Це питання партія пролетаріяту (читай: Москва) повинна розв'язувати в кожному окремому випадкові цілком самостійно з точки інтересів всього суспільного розвитку й інтересів клясової боротьби пролетаріяту за соціялізм" (читай: з точки зору потреб російської революції. — Історія ВКП(б), стор. 180).

А в постановці цього ж питання взагалі, не лише в Росії, Сталін каже: „Це не значить, звичайно, що пролетаріят повинен підтримувати кожний національний рух, скрізь і завжди й у всіх конкретних окремих випадках. Річ іде про підтримку таких національних рухів, які спрямовані на ослаблення та знищення імперіялізмів, а не на їх скріплення і збереження. Бувають випадки, коли національний рух окремих поневолених країн іде в розріз з інтересами розвитку пролетарського руху. Само собою розуміється, що в таких випадках не може бути і мови про підтримку" („Питання ленінізму", стор. 47).

Так само говорив Ленін, завдаючи питання: „Невже ж визнання ***права на самовизначення націй*** вимагає підтримки всякої вимоги, всякої нації самовизначитися?" („Національне питання в нашій програмі" — Твори, т. V-ий).

З вищенаведених цитат ясно видно, що не кожна нація має право здійснити для себе право „самовизначення". Тут і виникає питання: коли і яким націям дається таке право?

Чиє національне питання большевики розв'язують позитивно, тобто: чиї національно-визвольні рухи вони підтримують, — це сказали ми загально словами Сталіна („річ іде про підтримку таких національних рухів, які є спрямовані на ослаблення та знищення імперіялізмів"). Іншими словами, цю думку можна передати так: большевики підтримують усі національні рухи, які спрямовані проти імперіялістичних конкурентів Москви в той чи інший спосіб. Для підтвердження цього наведемо кілька конкретних прикладів:

В 1917 р. Фінляндія зажадала від Тимчасового уряду Росії визнання права на відірвання і створення самостійної Фінляндії. Тимчасовий уряд на це не погодився. А як поставилися до цього большевики? „На чий бік ми повинні стати?" — питається Сталін і відповідає: — „Очевидно, на бік фінляндського народу, тому що не мислиме насильне удержання, якого б то не було народу, в рамках єдиної держави".

На перший погляд — ця цитата підтверджує правдивість большевицького визнання самовизначення народів. Але насправді — справа виглядає цілком інакше. Адже ж відірвання Фінляндії від Росії ні в стратегічному, ні в економічному відношенні не вплинуло рішуче негативно на хід большевицької революції в Росії, навпаки, визнання її самостійною державою мало для большевиків величезне пропагандивне значення, роблячи з них нібито оборонців поневолених народів. А коли врахуємо, що це був курс проти власного уряду „русского жандарма", то самозрозуміло, що цей факт міг інші народи настановити прихильно до большевицького руху. Ось і відповідь на питання, чому большевики визнали самостійність Фінляндії. Це було доцільне в даний момент, це було проти імперіялізмів — конкурентів Москви, що програмово того ніколи не визнавали.

Але як поставилися б чи поставилися большевики в інших випадках? От, наприклад: „Я особисто, — каже Сталін, — висловився б, наприклад, проти відокремлення Закавказзя, беручи до уваги спільний розвиток Закавказзя і Росії, певні умови боротьби пролетаріяту й інше" (промова на VII-ій всеросійській конференції РСДРП).

Яка ж корінна різниця! Поставимо знову питання: чому Сталін проти відокремлення Закавказзя? Бо відірвання Закавказзя від Росії вплинуло б на хід большевицької революції, а тим самим на силу Москви негативно в економічному відношенні (Баку) і стратегічному (відкрита брама для інших імперіялізмів). Те, що вможливило відірвання Фінляндії, тут себе не оправдувало, бо втрати були б завеликі. Відірвання Закавказзя не було спрямоване на ослаблення і знищення ворожих російському імперіялізмів, воно і нищило б, підривало б російський імперіялізм.

Дехто, одначе, читаючи далі цю промову Сталіна („але якби народи Закавказзя все ж зажадали відокремлення, то і вони, звичайно, відокремилися б

1207

і не зустріли б з нашого боку протидії")... (там же),—може сказати, що Сталін не обстоює виключности „так", а подає лише власну думку, підтримуючи голос тих народів. На це даємо таку відповідь. Коли закавказькі комуністи-самостійники зажадали створення самостійних держав на Закавказзі замість штучних федерацій, то їх виступ ХІІ-ий з'їзд партії (1922 р.) осудив. Так само осуджено татарських самостійників (Султан Галієв), узбецьких (Фейзула Ходжаєв) і інших. Треба пам'ятати, що всі ці люди довгі роки боролися як члени компартії. Коли ж додати, що большевикам щойно в 1936 р. вдалося остаточно збройною силою (акція Будьонного) знищити національні „ухили" тих народів, стає цілком ясно, що слова Сталіна про те, що закавказці не зустрінуть перешкод за відділення Закавказзя від Росії з боку большевиків, є звичайнісіньким блахманом. Наведемо ще приклад:

„Ніхто не може, не має права насильно втручатися в життя нації, але це не значить, що с-д не боротиметься, не агітуватиме проти шкідливих установ нації, проти недоцільних вимог нації" (Сталін: „Марксизм і національне питання").

Здається, ясно, але справа в тім, що під „шкідливі установи" і „недоцільні вимоги" можна підтягти різні поняття. Напр.: мабуть „шкідливою установою" був би наркомат важкої промисловости й війська в УССР, бо такого не було, а домагання цього було б також „шкідливим". Під „недоцільні домагання" можна б підтягти не лише саму боротьбу за державу, але й такі справи, як, скажемо, школа, культосвітні чи інші установи. Нам тепер ясно, чому не прийнято до комінтерну, як рівну з компартіями інших народів, Українську Комуністичну Партію (УКП). Це було „недоцільне домагання" нації. Звичайно, що це не доцільне для московських імперіялістів, бо воно вимагало рівних прав українців з росіянами. А Москві краще, щоб український народ перед світом репрезентувався не сам, а через неї. Ясно також, чому большевики виступили проти самовизначення Польщі. Це також було „недоцільне". Під кутом російської імперіялістичної доцільности треба розглядати національну політику большевиків. От тому то „недоцільним" було творити окрему республіканську чи партійну владу для російської республіки. Бо ж Верховна Рада СССР була водночас Верховною Радою РСФСР. ЦК ВКП(б) був водночас центральною партійною владою для РСФСР. В суті речі це означає, що центральна влада в РСФСР, державна і партійна, є найвищою владою для всіх т.зв. союзних республік під маркою союзної влади. Це „доцільне" і не суперечить марксизмові.

Поза московською імперією большевики цю справу розв'язують трохи інакше. Тут, звичайно, національний рух спрямований проти конкурентів Москви. Тому тут можна підтримувати ці рухи. Тому то „... боротьба єгипетських купців і буржуазних інтелігентів за незалежність Єгипту є, по тих же причинах, боротьбою об'єктивно-революційною, не дивлячись на буржуазне походження і буржуазне звання лідерів єгипетського руху, не дивлячись на те, що вони проти соціялізму, — коли боротьба англійського робітничого уряду за збереження залежности Єгипту є з тих же причин боротьбою реакційною, не дивлячись на пролетарське походження і звання членів того уряду, не дивлячись на те, що вони „за" соціялізм. Я вже не говорю про національні рухи других, більших народів, колоніяльних і залежних країн, як от: Індії, Китаю. Кожний крок їх до визволення, коли він навіть порушує права демократії, є ударом парового молота по імперіялізмі, є кроком безсумнівно революційним" (Сталін: „Питання ленінізму", стор. 48—49).

З цієї цитати видно, що в постановці питання в середині Росії і поза нею є корінні різниці. Боротьба закавказьких, середньоазійських чи українських самостійників є регресом, ухилом буржуазного націоналізму, хоч ті самостійники є комуністами (УКП, Ходжаєв...), тоді як боротьба єгипетської буржуазії є революційною. В чому суть такої постановки? Відповідь проста. Всякий національний рух у межах Росії спрямований лише проти Росії, він валить російський імперіялізм, і тому большевики його поборюють; національний рух поза Росією, спрямований проти конкурентів Росії, ослаблює їх силу, і тому большевикам корисно його підтримувати (в данім випадку — проти Англії).

Хіба це не стара, добре знана й випробувана метода всіх імперіялізмів? Чи ж не так робила Німеччина у відношенні до СССР, „оплакуючи" долю народів, поневолених СССР, і водночас завойовуючи їх?

З цього випливає висновок: ***визнання большевиками права самовизначення є лише засобом здійснення і скріплення російського імперіялізму.*** Підтвердженням цього є історія 26-річного їх панування. Зрештою, про це виразно каже сам Сталін: „Питання стоїть так: використані вже революційні спроможності, що в надрах революційно визвольного руху поневолених країн, чи ні, і коли не використані, — є надія основно використати ці можливості для пролетарської революції, перемінити залежні і колоніяльні краї із резерву імперіялістичної буржуазії в резерв революційного пролетаріяту, в союзника останнього“ („Питання ленінізму“, стор. 47).

Чи це дає якусь хоч частково позитивну розв'язку національного питання поневоленим народам? Ні! Це лише міняє буржуазного пана на пролетарського — нового російського імперіяліста (перемінити з резерву буржуазії в резерв пролетаріяту).

Про те, що національне питання большевики використали як засіб збереження російського імперіялізму та що право самовизначення є звичайним знаряддям у їх руках, ще виразніше каже Сталін: „Я можу визнати за нацією ***право відокремитися***, але це ще не значить, що її зобов'язав це зробити. Народ має право відокремитися, але він, залежно від умов, може і не скористатися цим правом“ (доповідь на VII-ій конференції). Іншими словами: якщо дане відокремлення корисне для російських імперіялістичних планів, тоді його можна дозволити, а якщо ж ні, треба до нього не допустити. Більше коментарів тут не треба.

Тепер нам лишилося дати відповідь на питання: чи маємо слушність, утотожнюючи большевизм з поняттям російського імперіялізму, або: що є метою пролетарської революції? На це дає відповідь Ленін: „... розпад Росії, якого хоче ППС, відмінний від ***нашої мети — повалення самодержавства***“ (Ленін: „Національне питання в нашій програмі“). Значить, Ленінові йшлося не про визволення народів від національного гніту через розвал імперії, а про зміну форми влади, про зміну імперіялістичної влади — самодержавства, імперіялістичною владою, диктатурою російського пролетаріяту.

Учень Леніна Сталін підтверджує це, кажучи, що „революція врятувала Росію від розвалу“ („Статті і промови про Україну“). Що це значить? Знаємо, що в 1917—18 рр. від Росії відділилися майже всі поневолені народи, спричинюючи тим розвал російської імперії. Отже, думку Сталіна можна висловити іншими словами: революція зберегла російську імперію, силою поневоливши знов ті народи, що відірвалися були від Росії. І недарма на І-му З'їзді Рад СССР, 30. XII. 1922 р., з нагоди створення СССР, Сталін тріюмфально заявляє: „... сьогоднішній день є ... днем торжества нової Росії над старою“. Безперечно, читаючи цю доповідь Сталіна далі, стрінемося з різними висновками, от хочби: „Росія зібрала довкола себе народи совєтських республік, щоб створити прообраз світового СССР“. Але коли йдеться про прообраз світового СССР, то згори треба сказати, що це є прообраз ***російської світової імперії.***

А тепер дещо про ***методи*** цієї політики.

Щоб прикрити свою дійсну мету і легше її осягнути, большевики проголосили клясову боротьбу. Клясова боротьба є, властиво, методою переведення російської революції на практиці. Тому то Ленін пише: „Соціял-демократія як партія пролетаріяту ставить своїм позитивним і головним завданням сприяти самовизначенню не народові і нації, а пролетаріятові кожної національности. Інтересам саме цієї боротьби повинні ми підпорядкувати вимогу національного самовизначення“... і „що марксист не може інакше, як умовно, і саме під вищезазначеною умовою, визнавати вимогу національного самовизначення“ („Національне питання в нашій програмі“).

І тут Ленін нічого нового не приніс. Це перелицьовування старого „діли і пануй“.

Лишилося ще обговорити, якими правами большевики наділюють ті народи, „які з тих чи інших причин вважають за краще лишитися в рамках цілого“— Росії. Та заки ми це обговоримо, треба спитати Сталіна: які ж то народи добровільно хочуть остатися в рамках цілого? Відповіді на це немає. Бо всі народи, що входять у склад СССР, прилучені до нього насильно. Але допустім недопустиме і скажімо, що якийсь народ хоче лишитися при Росії. Які ж його тоді права? Большевики йому дають „обласну автономію“. Таким

правом „обласної автономії“ були наділені народи: український, білоруський, вірменський і інші, або, інакше кажучи, всі т. зв. „союзні республіки“ були автономними областями одного цілого СССР. Большевики прийняли як розв'язку національного питання в Росії „обласну автономію“ проти „культурної автономії“. Чому? „Культурна автономія“ дає право даній нації жити власною культурою скрізь, де б члени цієї нації лише знаходилися, напр., коли б українець жив у Москві, то він мав би право говорити там по-українському, і ніхто не мав би права сказати, що він говорить „мужицькою мовою“ або що його „не панімаєт“. При таких же правах в армії, скажемо, на Україні була б не лише українська мова, але й виховання її проходило б на прикладах української історії.

Але большевики прийняли „обласну автономію“. Ось як характеризує її Сталін: „Вона (обласна автономія) не межує людей за націями, вона не зміцнює національних перегородок, навпаки, ламає національні перегородки і об'єднує населення для ... межування за клясами ... і вона дає можливість найкраще використати природні багатства области й розвинути продуктивні сили“ („Марксизм і національне питання“).

Як видно з повищого, то справді варто було Сталінові так багато писати для оборони „обласної автономії“. Бо справді вона дає неабиякі користі. От хоч би:

1. Держава (Москва) має право розкидати населення даної нації скрізь і змусити його підпорядкуватися впливам більшости (російським).

2. На терені области держава має право вводити державну (соціялістичну) мову, школу, культуру й інше, а даний народ не має права заперечити, бо це була б „оборона національних перегородок“ або „недоцільні домагання“.

3. Держава може всі промислові центри (фабрики, копальні) підпорядкувати собі безпосередньо, от як це є з Донбасом і Кривим Рогом.

Здається вистачить.

Не можна тут оминути також окреслення Сталінових форм цієї автономії: „Радянська автономія допускає найрізноманітніші форми і ступені свого розвитку. Від вузької адміністративної автономії (німці Поволжжя, чуваші, карели) вона переходить до широкої, політичної автономії (башкири, татари, киргизи). Від широкої політичної автономії — до ще більш розширеної її форми (Україна, Туркестан), нарешті, від українського типу автономії — до вищої форми автономії, до договірних відносин (Азербайджан). Ця еластичність радянської автономії становить одну з перших її переваг, бо вона дає змогу охопити всю різноманітність країн Росії...“ („Політика радянської влади в національному питанні в Росії“).

Саме поняття центру й автономії вказує, що в даній державі є чинники (народи) надрядні і підрядні. А коли так, то чи така державна система є союзом рівних чи звичайною імперією? Про це чомусь Сталін не згадував... Про це і нічого було згадувати, бо РСФСР це центр, який регулює за своєю імперіялістичною „доцільністю“ оті форми советських автономій.

Що большевики в данім випадку (національне питання) далеко пішли від царизму та вміло використали шляхом створення „автономій“ і „республік“ різноманітність країн Росії для збереження і скріплення російської імперії — це правда. Але нехай ніхто не думає, що ми хочемо цим оборонити „культурну автономію“. Ми того робити не збираємося. Ані культурна, ані обласна автономія не дає того всього, що народ потребує для життя і розвитку. Ми стоїмо на принципі, що таких народів, які бажали б остатися в рамках цілого, не було й не буде. Це питання ми заторкнули тому, щоб показати з усіх боків справжнє обличчя большевицького імперіялізму. Метою наших висновків було доказати, що між імперіялістами буржуазними і пролетарськими для поневолених народів різниці немає.

Відкидаючи всі автономії, культурні й обласні, знаючи, що немає таких народів-націй, які не хотіли б жити у власній державі, а добровільно пішли б „в рамки цілого“, тобто в чуже ярмо, — ми *видвигаємо систему вільних національних держав усіх поневолених народів, побудованих на етнографічному принципі.*

А. ПАНАСЕНКО

ЧОГО НІКОЛИ НЕ МОЖНА ЗАБУТИ...

Перші місяці 1945 р. позначуються великими міжнародними й міждержавними перемінами, які стоять у певному відношенні і до українського народу та його визвольної боротьби. Оце гітлерівська Німеччина, яка консеквентно прямувала до своєї катастрофи, опинилася вже на її порозі. Отак неславно гикне зроджений у пустих головах гітлерівських теоретиків міт про німецьку непереможність, розвіваються імперіялістичні сни про безподільне панування над іншими народами, а після коротких „світлих" днів гітлерівської імперії наступає її сумерк...

Є у світі звичай, що під час конання і після смерти людини інші люди на основі обсервації її життя та взаємин із нею висловлюють про неї свій осуд. Сьогодні, після більш 3-річних дикунських страхіть гітлерівського панування в Україні та в обличчі нових таких же самих варварств сталінсько-большевицького імперіялізму, такий осуд у відношенні до конаючої гітлерівської Німеччини робить український народ.

Мета цієї статті — розкрити, що саме в час ганебного гітлерівського поневолювання України та жахливого винищування українського народу в ім'я росту німецької „вищої раси" ***сталінсько-большевицькі імперіялісти співпрацювали з гітлерівцями.*** Головно й передусім там, де йшлося про знищування третьої в Україні — протиімперіялістичної сили — революційно-визвольного самостійницького руху українського народу.

Незатертим ганебним історичним фактом, явним доказом співпраці гітлерівсько-німецького і сталінсько-большевицького імперіялізмів є знаний совєтсько-німецький договір про ненапад, підписаний 23 серпня 1939 р., який — за словами тодішнього предсідника совнаркому СССР і наркома закправ В. М. Молотова на засіданні Верховної Ради СССР від 31 жовтня 1939 р., — „поклав край ненормальним відносинам", бо „прийшло зближення й установлення дружніх відносин між СССР і Німеччиною". Обидва імперіялістичні хижаки тоді поділилися землями українського і польського народів і 28 вересня того ж року підписали в Москві „договір про дружбу і кордон між СССР і Німеччиною". У своїй промові Молотов ще повідомляв, що „останні господарські переговори німецької делегації у Москві і проходячі в даний момент переговори совєтської господарської делегації в Німеччині підготовляють широку базу для розвитку товарообміну між Совєтським Союзом і Німеччиною". ***Такі „дружні" і „нормальні" відносини між Сталіном і Гітлером заіснували саме в той час, коли останній вогнем і мечем підбивав европейські народи і накладав на їх шиї важкі ярма неволі, будуючи основу широкої гітлерівської імперії, яку, для замилення очей світу, охрищено потім невинною назвою „нова Европа".*** Але ж гітлерівські задуми бачив тоді ввесь світ, і їх не міг не бачити Сталін. Та, не зважаючи на те, Сталін пішов на повну співпрацю з Гітлером, леліючи хитру думку: дозволити гітлерівсько-німецькому імперіялізмові зводити криваву боротьбу з визвольними рухами поневолених Гітлером народів і, таким чином, підбивши в майбутньому знесилену тією боротьбою гітлерівську імперію, не мати великих перешкод із боку тих же визвольних рухів у побудові европейського СССР. Ясно, отже, що не прагнення дати долю і щастя европейським народам керувало большевицькою політикою, дарма що большевики найбільше горланили і горланять про „демократію" та про їх „найбільш дружелюбне ставлення до всіх народів". ***Большевицька політика проходила і проходить під кутом інтересів сталінсько-большевицького імперіялізму.*** При тому всьому большевицькі вожді і політики, змагаючи до своєї мети, послуговуються всякими засобами, від безсоромної брехні до жахливого терору включно. Чи ж у своїй промові на засіданні Верховної Ради СССР 31 жовтня 1939 р. Молотов не говорив, що „балаканина про совєтизацію прибалтійських країн вигідна тільки ворогам і всяким антисовєтським провокаторам?" А Сталін у своїй доповіді з нагоди 24-их роковин жовтневої революції 6 листопада 1941 р. найвиразніше сказав: „У нас немає і не може бути таких цілей війни, як нав'язування своєї волі і свого режиму слов'янським і другим поневоленим

народам Европи, очікуючим від нас допомоги. Наша ціль у тому, щоб допомогти тим народам в їх визвольній боротьбі проти гітлерівської тиранії, а після того уможливити їм цілком вільно влаштуватися на своїй землі так, як вони хочуть. Ніякого вмішування у внутрішні справи других народів." (И. Сталин: „О великой отечественной войне Советского Союза", стр. 32). Чи правду, отже, говорив Сталін, коли ці його слова сконфронтувати з теперішньою дійсністю? Чи справді большевики не вмішуються в справи других народів — польського, грецького, румунського, мадярського, словацького, чеського й ін.? Та не треба забувати, що в той час, як Сталін складав такі обіцянки, Совєтський Союз був дуже загрожений у своєму існуванні, й тому кожен рух, спрямований проти гітлерівського імперіялізму, був і в інтересі большевиків.

Та не тільки таке ставлення большевиків до інших народів світу. Воно таке ж „дружелюбне" й у відношенні до народів, які вже більш чверть сторіччя під їх режимом і яких вони вважають „інтегральною" частиною т. зв. совєтського народу. Пригадаймо виступ Сталіна по радіо 3 липня 1941р. Він тоді говорив: „Колгоспники мають виганяти всю худобу, хліб здавати під охорону державним органам для вивозу в запільні райони. Все цінне майно, в тому числі і кольорові метали, хліб і погінний матеріял, усе те, що не може бути вивезене, треба безумовно знищити..." Такий наказ видав „батько народів" Сталін, не зважаючи на те, що величезна більшість населення залишалася на рідних землях і мусіла мати хліб, щоб прожити. З того часу знані численні виступи українських селян і робітників (на дніпропетровських заводах), які зводили боротьбу проти вивозу хліба, худоби і машин, маючи на увазі не те, щоб все це передати німецьким окупантам, але щоб мати що їсти і мати верстат праці.

В середині 1941 р. місце сталінсько-большевицького імперіялізму перейняв такий же кривавий гітлерівсько-німецький імперіялізм. Мета його була ясна. Її визначили у своїх божевільних писаннях недоумні німецькі вожді. Наймаркантніше з'ясовано її у гітлерівських політично-вишкільних матеріялах, що узмістовлюється у таких коротких, зовсім недвозначних словах: „Шлях до панування німців над усією Европою веде через підбій Східної Европи. Тут величезні простори. Тут Україна, батьківщина герман, колись держава готів і варягів. І тут, на сході Европи, в урожайній, безмежній Україні наше майбутнє. Це свята земля майбутнього німецького народу. І тут ми розживемося в добробуті і достатках та скоро і розмножимося. Нас тепер 100 мільйонів. Коли ж здобудемо Україну і Східну Европу та будемо мати ці хлібодайні землі, тоді за 100 років зростемо до 400, а то й 500 мільйонів та заселимо самі всю Европу. Великою небезпекою в цьому є значна розмножувальна сила слов'янських народів. Але після війни слов'янські й усі інші негерманські народи будуть виселені з Европи. Уся Европа стане батьківщиною германської раси". Ось така божевільна теорія попереджувала гітлерівську практику в Україні.

Тим то зразу ж таки, згідно цих теоретичних заложень, за старими випробуваними окупантськими практиками: „діли і пануй", — українські землі розшматовано кордонами на генеральні губернії, райхскомісаріяти, зони військових окупацій. Українських селян, робітників, інтелігенцію, за малими винятками продажних гадів, що цілком пішли на агентурну службу новому займанцеві, поставлено в ролю рабів у відношенні до гітлерівських панів. Цього відношення навіть ніде не прикривалося. Скрізь поміщуваний напис: „Тільки для німців" мав кожному громадянинові України пригадувати, що не він господар української землі, а створені новим гітлерівським „господарем" умови не давали не лише підстав на життя, але й на убоге, напівдике животіння. Разом із тим в Україні проходив нечуваний матеріяльний гніт, страшна експлуатація і повне обмеження культурного росту. „Тубільне населення", або „люди в одягах строкатих кольорів", — так залюбки висловлювалися про українців гітлерівці, намагаючись поволі усунути навіть наше національне імення. Диковинними німецькими розпорядками українці мали бути так обмежені в матеріяльному відношенні, щоб не могли й подумати про ніщо інше, як тільки про те, як прохарчуватися на своїй багатій землі з ласки нового

„господаря“ — поневолювача. Шкільництво в Україні знищено. Бо гітлерівському панові було не цікаво мати вчених людей, це забезпечено тільки за „вищою расою“, а їй треба було тільки робочої сили. З України гітлерівські окупанти вивезли понад 3 мільйони здорових мужчин і жінок на каторжну фізичну працю, переслідуючи таким чином потрійну мету: 1) мати дешеву робочу силу; 2) усунути з України бойовий молодий елемент, найбільш здібний скріплювати ряди революційно-визвольних самостійницьких сил, що від самих початків німецької окупації пішли на широку політичну, а згодом збройну боротьбу з наїзником; 3) припинити, нарешті, таким чином природний приріст населення України. В церковному житті, для внутрішнього розбиття, окупант дозволяв множитися всяким сектам, які, проголошуючи, що „всяка влада від Бога“ та „не треба противитися злу“, допомагали йому затягати на українські шиї ярмо неволі. Одною з жахливих займанницьких практик було переселювання населення України в інші райони, а на його місце насаджування німецьких колоністів і наділювання їм української землі. В сільському господарстві затримано большевицькі форми, як найбільш здатні до всебічної експлуатації і визиску селянства, змінюючи тільки вивіску з „колгосп“ на „громгосп“. Коли ж до того всього ще додати масові розстріли ні в чому неповинних громадян України, арештування, прилюдне биття і катування, вішання, спалювання в душогубках, що треба вважати найбільшою ганьбою ХХ-го сторіччя, та, нарешті, підпали українських сіл, насильний вивіз населення України на Захід, грабунок музеїв і всяких культурних цінностей України під час відступу, — то це дасть тільки мініятюрний образ жахливої підгітлерівської дійсности в Україні 1941—1944 рр. Український народ, а зокрема український революційно-визвольний самостійницький рух робить підсумки того горезвісного періоду підгітлерівського панування.

Але в тому підгітлерівському періоді український народ виступав не лише в ролі страждальника. Він дав докази своєї великої живучости, створюючи активний опір окупантським затіям шляхом широкої акції роз'яснювання всіх ворожих намагань, підтримування на дусі та організування власної незалежної збройної сили — Української Повстанчої Армії. Під час свого перебування в Україні гітлерівський окупант завдав українському народові дуже важких ударів, але ж і самому йому довелося дорого платити за свої звірства. Свідки цієї боротьби — спалені українські хати і церкви, українська кров на стінах тюрем Києва, Львова, Рівного і Харкова, високі могили знаних і не знаних імен героїв-борців за волю України. Свідки цієї боротьби — десятки тисяч гітлерівських наїзників, які, шукаючи на чужих землях широких просторів і безвільних рабів, здобули тільки місце на власні могили.

Большевицька Москва пильно слідкувала за тим, що діялося в Україні. В той час, коли Червона армія була змушена відступати, большевикам було менш цікаве те, як жив і як боровся український народ. Та щойно після німецьких невдач на Сході, коли зродилися можливості большевицького повороту на Україну, большевики Україні почали присвячувати більше уваги. Найбільшою небезпекою для большевиків, які не зуміли оборонити своїх кордонів і, зграбувавши народ та залишивши сотні тисяч кривавих жертв (у Львові — 10 тисяч, в Луцьку — 3 тис., в Дубні — 1 тис., у Вінниці — 10 тис.), втекли далеко на схід, залишивши широкі народні маси на поталу, — було те, що народ перестав вірити большевицьким обіцянкам, а став активно скріплювати сили українського революційно-визвольного самостійницького руху. Червоний Кремль ще дужче затривожився появою в Україні збройної сили, УПА, яка в своєму ідеологічно-політичному заложенні поставила боротьбу за Українську Самостійну Соборну Державу проти обидвох імперіялізмів — гітлерівсько-німецького та сталінсько-большевицького.

І вже тоді сталінсько-большевицький імперіялізм опрацював способи й методи наступу на український самостійницький рух, переслідуючи подвійну мету: 1) розбивати його ідейно-політичні позиції, називаючи його агентурою найбільш зненавидженого — гітлерівського імперіялізму, щоб 2) шляхом цим разом своєї тихої співпраці з німецькими поліційними органами завдавати українському самостійницькому рухові якнайдошкульніших ударів, щоб таким чином промощувати собі шлях нового підбою України по меншій лінії опору. Так народилася нова співпраця імперіялістичних хижаків.

Бо як же ж пояснити той факт, що тоді, коли український народ кравався в боротьбі з гітлерівськими поневолювачами, сталінські банди парашутистів і диверсантів так, як і гітлерівці, грабували й убивали українське населення та палили села.

Тут наведемо тільки деякі ганебні звірства цих „сталінських соколів".

Сталінські парашутисти влітку й восени 1943 р. та на початку 1944 р. ***пограбували*** українські села: Смотричівку, Рудну, Тинну, Калинки, Корбчеївку, Смотрицького р-ну; Іваньківці і Борщівку, Сатанівського р-ну, Кам'янець-Подільської области; села Олевського р-ну, Житомирської области; село Мар'янівку, Домбровицького р-ну; села Рудники і Черник, Цуманського р-ну; с. Омельно, Колківського р-ну; села Липів, Войник, Соснину, Туличів, Будків, Коритницю, Залчичі, Твориничі, Шельвів, Крухиничі і Марковичі, Локацького р-ну, Рівенської области.

Сталінські парашутисти ***спалили*** українські села: Кривицю і Липицю, Сарненського р-ну; с. Скригитівку, Луцької области; с. Мокре, Дубенського р-ну; с. Кобильну, Межиріцького р-ну; с. Пнівне, Пинського р-ну; села Стару Рафалівку, Бабку і Вороне, Рівенської области.

Сталінські парашутисти ***вбили***: 3 селян в с. Майданівці, Степанського р-ну; 6 селян в с. Підгородне, 9 селян в с. Батьківці, 2 селян в с. Будераж, 3 селян в с. Мостах, Мізоцького р-ну. В с. Ступно, Мізоцького р-ну, по-звірськи знищили всіх стійкових, які оберігали село від гітлерівських варварів; в с. Красногірка, Сарненського р-ну, вбили 6 селян; 1 селянку — в с. Іваньківцях, Кам'янець-Подільської области; 20 селян вбили і спалили в с. Борове, Сарненського р-ну; вбили 60 селян в с. Стара Рафалівка, Рівенської области; 60 селян — в с. Радка, Демидівського р-ну, Рівенської области; вбили 180 селян, спалили б. 100 хат і зграбували 600 штук худоби в с. Карпилівка, Сарненського р-ну.

Тут обмежуємося тільки деякими випадками грабунку, підпалів і вбивств, що їх вчинили сталінські парашутисти. Щоб тільки порахувати всі злочинства сталінських розбишак із того часу, на те треба товстелезної чорної книги. Таких випадків тисячі-тисячі по всій Україні. Отак спільно знищували український народ сталінські і гітлерівські імперіялістичні гади.

Але цього роду злочинства супроти українського народу далеко ще не вичерпують усієї гидоти сталінсько-большевицького імперіялізму. В наших руках знаходяться ще й ***численні автентичні документи свідомої і пляновоі співпраці большевицького нквд з гітлерівським гестапом.*** Деякі з них виявляємо на цьому місці:

Агент нквд лікар з м. Клевань, на Волині, по псевді „Доктор" був посланий до гестапо як агент для роблення доносів на свідомих українців і винищування їх руками гестапо. На допитах цей агент зізнав, що він спричинився до спалення сіл і вистріляння людей у Рівенському р-ні, м. ін., села Ставок, б. Рівного.

Кухарук Микола з с. Корначівка, на Волині, агент нквд, псевдо — „Кузнец". На допиті 27. IX. 44 р. зізнав: „Через працівника гестапо Онуфрійчука з Олики я видав німецькому гестапо Миколу Мостовича з групою 8 людей, в тім числі професора Марченка з Луччнии. Від мого зверхника по агентурній роботі я дістав наказ поборювати український революційний рух із допомогою німецької поліції. З тією метою я зв'язався з гестапом в Дубні і подавав інформації через агентку нквд по псевді „Казанцова". Мною підготовлена акція 1. IX. 43 р. в с. Грядки, Вербського р-ну. Для прикриття своєї юдиної роботи, в порозумінні з німецькою поліцією я перебував у той час теж у селі Грядки і мав в час оточення села втікати не до лісу, а на поле, куди німецька поліція мала стріляти вгору..."

Сидорчук Мілетій з с. Дермань, Мізоцького р-ну, агент нквд з 1939 р. під псевдом „Іван", зізнав про свою співпрацю з німцями: „Від начальника нквд Соловйова я дістав інструкції зв'язатися з німецькою поліцією і за її допомогою поборювати революційну боротьбу українського народу. Я виконав таку роботу: доніс німцям про постій відділу УПА в с. Ляшівка, Острізького р-ну, що викликало акцію, в якій згинуло 4 особи. В травні 1943 р. викликано мною акцію на с. Дермань-Залужжя, в якій замордовано 64 особи та спалено всі господарства... Після розбиття повстанцями Мізоча я доніс

німцям, що цукор повстанці повезли в напрямі с. Мостів, і це викликало бомбардування того ж села. На мій донос німці провели акцію в с. Ступні, де спалено кілька господарств. Я особисто спричинився до спалення цілого с. Бущі, с. Мізоча і с. Суймів, Мізоцького р-ну".

Сокіл Адам, псевдо „Лащук", зізнав: „5-го січня 1943 р. за дорученням нквд я здався у німецький полон. Для здобуття довір'я гестапо я дав брехливі матеріяли про ряд полонених, яких німці розстріляли. В 1943 р. я за дорученням нквд брав активну участь у поборюванні революційного руху, в паленні сіл та вимордовуванні населення німецькою поліцією."

Ось тільки деякі факти, як на спілку з імперіялістичними бандитами Гітлера большевицькі імперіялістичні банди „визволяли" український народ. Там, де постало питання, кому грабувати народи і працюючі маси, імперіялісти гризлися між собою, як собаки. Як тільки постала загроза імперіялістам з боку народів, тоді вони знаходили спільну мову та творили спільний фронт проти народу.

У відповідь сталінсько-большевицьким імперіялістам на усі скажені їх напади на український народ ми запевняємо: ніякі діявольські пляни спільної боротьби проти народу, ніякі грабунки, вбивства і палення сіл бандами нквд і нкгб, ніякі „ідейно-політичні" брехні їх не врятують. Народ не сліпий. Він виразно бачить бандитське імперіялістичне обличчя. Спільний протинародний наступ імперіялістів на народ і їх співпраця залишаться раз назавжди в народній пам'яті, їх ніколи уже не забути.

ВПАЛИ НА ПОЛІ СЛАВИ

МОВЧАН, заступник Обласного Провідника ОУН Запорізької області, загинув у бою з німецькими окупантами в квітні 1943 р.

ЛИСИЙ, Окружний Провідник ОУН на ОіСУЗемлях, загинув від німецької кулі в Умані в червні 1943 р.

ЯРОСЛАВ ПЕТРЕЧКО-ГРАБ, Краєвий Референт СБ на ОіСУЗемлях, провідний член ОУН, загинув з рук німецьких опричників у листопаді 1943 р.

КОСТЬ, заступник Краєвого Референта СБ на ОіСУЗемлях, загинув у боротьбі з сталінськими бандами на Уманщині в січні 1944 р.

СТОРЧАН, к-р куреня УПА-Південь, знаний з багатьох боїв проти німецьких і сталінських окупантів, загинув на Волині у гурбенському бою з большевиками 24 квітня 1944 р.

МАМАЙ, родом з Полтавщини, к-р куреня УПА-Південь, знаний з боїв на ОіСУЗемлях та ПЗУЗ, учасник боїв на Гурбах, загинув у бою з большевиками 25 квітня 1944 р.

КРОПИВА, начальник штабу УПА-Південь, член Краєвого Проводу ОУН, знаний з боїв проти гітлерівських і сталінських окупантів, загинув у бою з енкаведистами в с. Кордишеві, на Остріжчині (ПЗУЗ), 13. V. 1944 р.

ОМЕЛЯН ГРАБЕЦЬ-БАТЬКО, Провідник Генеральної Округи ОУН на Осередніх Українських Землях, к-р ГВО УПА, довголітній визначний член ОУН, що, не шкодуючи себе, все йшов у перших рядах революційного авангарду, загинув у бою з большевиками 10 червня 1944 р. на Вінниччині.

ДОВБУШ, к-р куреня УПА-Південь, знаний з боїв проти гітлерівських і сталінських загарбників на теренах південної Волині, Вінниччини й Кам'янець-Подільщини, загинув у червні 1944 р. в бою з большевиками.

Генерал СТУПНИЦЬКИЙ-ГОНЧАРЕНКО, начальник штабу УПА-Північ, полковник армії УНР, визначний військовий і громадський діяч, оточений з усіх боків большевиками, бився до останнього набою і загинув 30 липня 1944 р.

ЛЕМКО, визначний член ОУН, виховник молоді, організаційний референт Краєвого Проводу Юнацтва ЗУЗ, Провідник Генеральної Округи ОУН на ОіСУЗ, загинув у бою з большевиками 30 липня 1944 р. на Остріжчині (ПЗУЗ).

Майор МАКАРЕНКО, визначний член ОУН, шеф штабу Воєнної Групи УПА-Північ, впав 8. VIII. 44 р. у боротьбі з німецькими окупантами.

Сотник ВАДИМ, військовий інспектор КВШ УПА-Захід, член ОУН, загинув у жовтні 44 р. в бою з большевиками.

Поручник ТКАЧУК, член ОУН, ад'ютант команданта старшинської школи УПА, загинув у бою з большевиками 15. X. 44 р.

Поручник капелян о. др. РАФАЇЛ, духовник старшинської школи, загинув у бою з большевиками 15. X. 44 р.

Поручник ГАМАЛІЯ, курінний УПА, загинув 1. XI. 44 р. у бою з большевиками в Чорному Лісі (Станиславівщина).

МИРОН ГОЛОЯД-ВЛОДКО, визначний член ОУН, загинув у бою з большевиками 1 листопада 1944 р.

ТИМКО ГАЛІВ-ЧОРНОБІЛЬ, б. член Обласного Проводу ОУН, підреферент одної з референтур КП ОУН ЗУЗ, загинув у бою з большевиками 1 листопада 1944 р.

ХРИСТЯ, одна з визначних членок ОУН, загинула у бою з большевиками 1 листопада 1944 р.

ПАНЬКО, к-р куреня УПА-Південь, учасник боїв на Гурбах, знаний з багатьох успішних боїв проти гітлерівських і сталінських загарбників на Волині, Вінниччині і Кам'янець-Подільщині та з імпозантних бойових рейдів у глибоке запілля ворога, загинув у бою з большевиками 15 листопада 1944 р.

Поручник ЄВШАН, курінний УПА, загинув у бою з большевиками в листопаді 44 р.

Поручник НЕЧИПІР, член штабу Воєнної Округи УПА, загинув у бою з большевиками в листопаді 44 р.

Поручник КОЗАК, шеф штабу Воєнної Округи УПА, загинув у бою з большевиками 24. XI. 44 р.

Поручник СЕРГІЙ, член ОУН, начальник одного відділу КВШ УПА-Захід, загинув 2. XII. 44 р. у боротьбі з большевиками.

КОРІНЬ, родом з Одещини, визначний організатор студентства в Одесі, впав 6 грудня 1944 р. у бою з большевиками разом із п'ятьма іншими членами ОУН.

СВИСТУН-ЯСЕН (Ярбей), начальник штабу УПА-Південь, провідний член ОУН на ОіСУЗемлях, визначний революціонер і командир, зразковий організатор повстанських відділів УПА, командувач боїв на Гурбах, загинув 8 грудня 1944 р. у бою з большевиками.

СЛАВКО-ЯР, начальник зв'язку ОУН при Проводі ПЗУЗемель, загинув у бою з большевицькими бандами 8 грудня 1944 р.

Сотник КАРПЕНКО ДМИТРО-ЯСТРУБ, родом з СУЗ, курінний УПА, загинув 17. XII. 44 р.

САБЛЮК, к-р куреня УПА-Південь, заступник к-ра ВО УПА на Осередніх Українських Землях, знаний з боїв проти німецьких і большевицьких загарбників на Волині, Вінниччині, Кам'янець-Подільщині й Галичині та з рейдів у глибоке большевицьке запілля, загинув у бою з большевиками 18. XII. 44 р.

Командир Воєнної Округи УПА-Захід УДАРНИК загинув 23. XII. 44 р. у бою з большевиками.

ВОЛОДИМИР ГОЛОЯД-ЧИЖ, визначний член ОУН, загинув у бою з большевиками в грудні 1944 р.

ЧОРНИЙ, керівник одного з технічних осередків ОУН, зразковий організатор і бойовик, загинув 4 лютого 1945 р. у бою з большевиками.

ГРИГОР, керівник одного технічного осередку ОУН, загинув 5 березня 1945 р. у бою з большевиками.

ХОМА-АЛЬФРЕД, співробітник одного з осередків ОУН, загинув 14 березня 1945 р. у бою з большевиками.

ЇЖ, Окружний Провідник ОУН, загинув у березні 1945 р. у бою з большевиками.

СПАРТАК-ПОМСТА, визначний член ОУН, загинув у бою з большевиками 10. IV. 45 р.

СЛАВА БОРЦЯМ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ!
СЛАВА ГЕРОЯМ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ!

ВІСТІ З УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

Ворог знищує наші дорогоцінні пам'ятки

Немає на всій Україні ні одної такої місцевости, з якої або в якій не впали б на полі слави Борці за волю України. По всіх майже місцевостях України на вічну пам'ять Героїв місцеве населення насипало високі могили та поставило на них пам'яткові хрести. І от ці свідки нашої визвольної боротьби з усіма окупантами вкололи в очі большевицького варвара, він з дикою заїлістю взявся знищувати ці наші історичні пам'ятки, розкопуючи могили або ставлячи на них свої стовпи, обвішуючи їх большевицькими зірками і лозунгами — символами сталінсько-большевицької окупації України. Але ж народ з цим варварством окупанта веде священну боротьбу.

І так, наприклад, вночі з 1. на 2.XII. 44 р. на цілому терені Чортківщини (Тернопільська область) з усіх могил українських Героїв скинено всі большевицькі стовпи, а на їх місце знову поставлено високі хрести. Оскаженілий варвар-окупант зараз же в наступних днях познищував ці новопоставлені хрести: 3. XII. 44 р. в с. Біла, 4. XII. в с. Стара Ягольниця, 5. XII. в с. Ріпинці, 11. XII. в с. Шульганівка та в усіх інших селах. Таке саме діється по всіх областях не тільки Галичини, але й Волині, де, наприклад, у с. Сехів, Сарненського р-ну, 17.XI. 44 р. окупант мінами висадив могилу українських Героїв. Усіх таких випадків годі і перерахувати.

Але по всіх цих місцевостях уже кілька днів пізніше появилися нові хрести на могилах. І так, наприклад, за одну ніч із 24. на25. XII.44 р. з'явилися нові хрести на могилах у всіх селах Бучаччини в Тернопільській області. І скрізь наш народ зберігає славну пам'ять поляглих своїх найкращих синів — Борців за волю України.

Большевицькі провокації

Сталінські виродки намагаються різними способами й засобами здобувати довір'я українського населення.

Наприклад, у с. Сільце (Підгаєччина, Тернопільська область) енкаведисти часто заходять до церкви, вдають, що моляться, навіть спішать класти голову під евангеліє. Також стараються заводити балачки з селянами, мовляв, вони щирі українці й ніколи не шкодили бандерівцям...

Такими „ягнятками" нераз прикидаються сталінські опричники. От 13.XII. 44 р. в с. Біла (Чортківщина, Тернопільська область) вони вбили трьох ні в чому невинних українців —двох чоловіків і одну жінку. Наступного дня вбивці намагалися поширити брехню, що це зробили нібито бандерівці... А 19. XII. 44 р. ці самі вбивці в цьому ж селі зграбували в селянина Миколи Скрипника ввесь чоловічий і жіночий одяг, брешучи при тому, що вони нібито українські повстанці, борці за самостійну Україну. Але в цих убивцях і грабіжниках селяни добре пізнали сталінських виродків, бо вони вже нераз бачили їх у своєму селі під час енкаведівських погромів.

9, і 10. II. 45 р. в м. Отинії (Станиславівщина) сталінські блазні застосували таку пропагандивно-провокаторську методу: 30 енкаведистів, які знали українську мову, пішли вночі за місто на станцію Ворона, звідтіль у різних одягах (німецьких, советських, мадярських, цивільних) зі зброєю і без зброї ішли головним шляхом до міста зголошуватися на воєнкомат, нібито вони українські повстанці, які зрозуміли недоцільність визвольної боротьби й ідуть прохати ласки у большевиків. У містечку були ці блазні дополудня, а пополудні верталися назад, нібито відпущені воєнкоматом додому. Як стемніло, сталінські блазні тихесенько вернулися до містечка на свої квартири. Місцеве населення мало справді дуже смішне й безплатне циркове видовище.

Українське населення якстій розшифровує кожну пропагандивно-провокаторську гру окупанта.

Економічний грабунок

Разом з нечуваним терором сталінсько-большевицькі імперіялісти проводять в Україні жахливе ожебрачування народу. І так, наприклад:

У Кіровоградській області, з колгоспів якої зграбовано вже понад плян 2 мільйони пудів хліба, тепер вимушено ще додатково здати 3.400 тисяч пудів хліба.

Колгоспи Верхньо-Дніпровського р-ну, Дніпропетровської области, змушується здати поза пляном ще 180 тисяч пудів хліба.

У колгоспах Щорського р-ну, Дніпропетровської области, за один день большевики здерли поза пляном 42 тисячі пудів хліба.

19. I. 45 р. в с. Заріччя (Солотвин-) Волинської области, відділ УПА-Північ

Із П'ятихатського р-ну, Дніпропетровської области, з якого здерто вже 300 тисяч пудів, постановлено додатково вивезти ще 150 тисяч пудів хліба.

У Скільському р-ні, Дрогобицької области, ковпаківські партизани під час облав на українські села накладали на селян контрибуції по 200—300 кг збіжжя від господарства.

1. XII. 44 р. в с. Теодорівка, Сарненського р-ну, Рівенської области, сталінські партизани разом з енкаведистами пограбували населення.

2. XII. 44 р. в с. Борове, Сарненського р-ну, сталінські партизани пограбували у місцевого населення коні і корови.

8. XII. 44 р. в с. Селищі, Сарненського р-ну, 42 сталінські виродки пограбували місцеве населення, повибивали вікна в деяких хатах та постріляли худобу.

24. I. 45 р. в с. Олеша, Товмацького р-ну, Станиславівської области, енкаведисти під час обшуку зграбували у селянина Проця Мельничука 2 тисячі карбованців.

Конфіската всього рухомого й нищення нерухомого майна всіх вивезених українських родин, непосильні податки, контрибуції та грабунок усього, що під руки попало, під час багаторазових обшуків і облав—це скрізь відома большевицька язва. А українські маси примирають уже голодом...

Знущання і вбивства

Сталінські кати жахливо знущаються над мирним українським населенням, тортурують і фізично знищують ні в чому невинних людей, не щадять при тому ні жінок, ні малолітніх дітей. Ось кільканадцять фактів:

6. XII. 44 р. в с. Касперівці (Заліщиччина, Тернопільської области) сталінські кати розстріляли двох ні в чому неповинних молоденьких хлопців і голову сільради.

7. XII. 44 р. в с. Свилова (Заліщиччина, Тернопільської области) нквд заарештувало громадянина Вишинського, який на тортурах при допитах збожеволів. Тоді сталінські опричники відпустили його додому. Але 10. XII. 44 р. знову кати приїхали, щоб забрати свою жертву. Скатований Вишинський у приступі розпуки зарізався.

9. XII. 44 р. в м. Устечко (Заліщиччина, Тернопільської области) сталінські опричники вбили 16-річного юнака.

11. XII. 44 р. в с. Садки (Заліщиччина, Тернопільської области) енкаведисти вбили двох старих чоловіків і двох молоденьких юнаків.

12. XII. 44 р. у присілку Хрипилів, с. Шитівці (Заліщиччина, Тернопільської области), 6 міліціонерів-поляків і 1 енкаведист із Заліщик запалили хату, а господаря, 60-річного старика Йосипа Манднюка і селянку Варвару Товарянську, зв'язавши їм руки колючим дротом і виколовши очі, живцем вкинули у вогонь.

12. XII. 44 р. ці самі сталінські кати спалили в с. Вигода одну хату, а в с. Синьків (Заліщиччина), запаливши хату, живцем вкинули у вогонь господиню та ще вбили одного стрічного селянина.

28. XII. 44 р. в с. Красна (р-н Ланчин, Станиславівська область) сталінські бандити вбили господиню та спалили господарство за те, що в хаті знайшли 20 бохонців хліба.

В Стрийщині і Самбірщині під час облав від 15. XI. 44 р. — 15. I. 45 р. сталінські бандити зловили 276 мирних людей, з яких закатували 87 та поранили 18. Також грабували та по-звірськи били всіх людей без розбору.

12. I. 45 р. в с. Лолин (р-н Вигода, Станиславівської области) сталінські бандити вбили під час облави 40 осіб мирного населення.

20. I. 45 р. сталінські кати вивели із станиславівської тюрми двох в'язнів і повісили їх у середмістю на приготовлених шибеницях.

24. I. 45 р. 15 сталінських опричників, проїжджаючи з Надвірної до Солотвини та зустрівши по дорозі копальняних робітників, які працюють у Старуні (Станиславівщина), почали на них стріляти, при чому одного поранили, а решту, зловивши, побили. Коли ж робітники показали посвідки праці, їх звільнили, кажучи: „Нам це не шкодить, бо ви й так бандерівці...“

27. I. 45 р. в с. Дем'янка Лісна (Стрийщина, Дрогобицька область) енкаведисти геть-чисто пограбували та знищили всі господарства, а людей вивезли в райцентр за те, що в цьому селі невідомі люди знищили 6 сталінських пропагандистів, які переводили мітинг.

5. II. 45 р. в с. Манява, Солотвинського р-ну, Станиславівської области, сталінські виродки спалили два господарства під лісом та замучили ні в чому невинну 65-річну жінку.

На Осередніх і Східних Українських Землях большевицькі окупанти терором змушують жінок і дітей до найтяжчих фізичних робіт, не даючи їм за це навіть можливости користуватися будь-якими продуктами їх колгоспної праці.

І так, наприклад, у с. Слобідка, Шелуківського р-ну, Вінницької области, окупанти покарали двох жінок карсю по 5 років тюрми за присвоєння одного мішка колгоспної полови... Та це щоденні явища по всій Україні.

Самооборона народу

Доведене до краю, українське населення скрізь організовує свою самооборону перед звірствами сталінських окупантів:

7. XI. 44 р. самооборонний відділ у Сарненському р-ні, Рівенської области, із засідки знищив одного енкаведиста.

6. XII. 44 р. на 70 сталінських людоловів з Отинії, які переводили в с. Торговиця, Отинійського р-ну, Станиславівської области, облаву, наскочив самооборонний кущ, відбив зловлених в облаві людей, вбив 2 енкаведистів і 2 поранив, а 2 „істребітелей" взяв у полон. Решта напасників панічно втекла, залишивши 2 підводи награбованого селянського майна, яке віддано власникам.

13. XII. 44 р. до м. Устечко (Заліщиччина, Тернопільська область) з напряму Городенки вдерлася частина большевиків у цивільних одягах, а друга частина з кулеметами і мінометами розклалася на другому березі Дністра. Разом було поверх сотні сталінських посіпак. Вони почали обстрілювати село. Нашвидку зорганізована самооборона, в якій приймали участь старики та діти, не допустила ворога в село. В цій самообороні геройською смертю загинуло 3 селян, а напасники втратили понад 40 убитими.

17. XII. 44 р. самооборонний відділ в силі двох роїв зробив засідку на сталінських людоловів, які верталися з облави в с. Оглядів (Радехівщина, Львівська область). У бою знищено 23 енкаведистів.

19. XII. 44 р. в околиці с. Поточиська (р-н Чернилиця, Станиславівська область) самооборонні кущеві відділи звели цілоденний бій з переважаючими большевицькими силами. Ворог утратив 10 убитими й 1 вантажну автомашину з награбованими харчами.

26. XII. 44 р. самооборонний відділ зробив наскок на м. Топорів (Радехівщина, Львівська область). Висаджено в повітря будинок нквд та приміщення „істребітелей". Розбито „істребітельний баталіон" і знищено сексотів.

1. I. 45 р. сталінські людолови влаштували облаву в с. Струпків (Станиславівщина), намагаючись вивезти 5 родин. Місцевий самооборонний відділ заатакував напасників кулеметним вогнем, і вони в паніці втекли.

4. I. 45 р. в с. Ладичин, Микулинецького р-ну, Тернопільської области, самооборонний відділ звів бій з енкаведистами і стрибками. У наслідку 1 енкаведиста і 4 стрибків вбито, а 2 енкаведистів взято в полон.

5. I. 45 р. самооборонний відділ у силі 20 чоловік зробив наскок на большевицьку залогу в с. Ладичин, Микулинецького р-ну, Тернопільської области. Знищено 5 енкаведистів. Викликана ворогові на допомогу сотня стрибків під вогнем 4 повстанських кулеметів панічно розбіглася.

5. I. 45 р. самооборонний відділ зробив засідку на сталінських бандитів, які верталися з акції на с. Копитів (Сокальщина, Львівської области) і везли награбоване там селянське збіжжя. Вбито начальників нквд і нкгб та 8 „істребітелей", відібрано збіжжя та здобуто зброю.

6. I. 45 р. в с. Пронятин, біля Тернополя, 20 енкаведистів обскочили хату, в якій квартирували 4 бойовики з самооборонного відділу. В бою вбито 3 енкаведистів та 4 ранено.

9. I. 45 р. 150 сталінських людоловів робили облаву на с. Човгани, Болехівського р-ну, Станиславівської области. Два самооборонні кущі в силі 45 бойовиків знищили в бою біля 50 людоловів.

9. I. 45 р. в с. Івачів Горішній (р-н Глубічок Великий, Тернопільська область) наші бойовики вбили прокурора Глубічанського р-ну та 2 енкаведистів.

13. I. 45 р. в с. Городок (Заліщиччина, Тернопільська область) в наслідок бою самооборонний відділ знищив 13 сталінських посіпак.

13. I. 45 р. в с. Купчинці (Тернопільщина) самооборонний відділ роззброїв місцевих большевицьких стрибків.

17. I. 45 р. самооборонний відділ зробив засідку на 16 енкаведистів, які грабували населення в с. Скоморохи (Чортківщина, Тернопільська область). В наслідку бою знищено 15 енкаведистів.

18. I. 45 р. на хутори коло с. Драганівка (Тернопільщина) з метою трусити й грабувати приїхало 15 сталінських льотчиків і натрапили на хату, в якій квартирували 2 бойовики зі самооборонного відділу. Вбивши 4 льотчиків, наші бойовики прорвалися з оточення. З летунської бази б. Маріянки напасники викликали собі на допомогу ще 200 льотчиків і одного літака.

19. І. 45 р. в с. Заріччя (Солотвинський р-н, Станиславівська область) 1 бойовик самооборонного відділу вбив 2 старшин нквд.

19. І. 45 р. біля с. Ілавче (Теребовельщина, Тернопільська область) бойовики самооборонного відділу зі засідки знищили 1 енкаведиста і 4 сталінських стрибків.

4. ІІ. 45 р. біля Солотвини (Станиславівська область) сталінські посіпаки попали на засідку самооборонного відділу, з якої двох посіпак вбито, а двох зловлено живими.

4. ІІ. 45 р. зі Солотвини до Станиславова їхало 25 енкаведистів. Між Заріччям і Дзвинячем самооборонний відділ у силі роя зробив на них засідку і вбив 3 енкаведистів.

5. ІІ. 45 р. біля с. Загвіздь (б. Станиславова) один бойовик самооборонного відділу вбив секретаря нквд і його прибічника.

8. ІІ. 45 р. між сс. Пнів'є і Битьків (Надвірнянський р-н, Станиславівська область) бойовики самооборонного відділу знищили в перестрілці 3 сталінських посіпак.

8. ІІ. 45 р. вночі між сс. Ляцьке Шляхетське (Тисьменицький р-н) і Ворона (Отинійський р-н, Станиславівська область) 4 бойовики самооборонного відділу натрапили на ворожу заставу. В бою наш кулеметник убив 3 ворогів, а сам, важко поранений, бачачи своє безвихідне становище, розірвав себе гранатою. Друзі його вийшли з ворожої пастки щасливо.

9. ІІ. 45 р. в с. Торське (Заліщиччина, Тернопільська область) самооборонний відділ знищив 11 енкаведистів, між ними начальника нквд і його заступника.

11. ІІ. 45 р. бойовики самооборонного відділу знищили 3 енкаведистів на шляху м. Надвірна — с. Лоєва (Станиславівська область).

Народна самооборона захоплює щораз ширші кола українських мас.

З боїв УПА

Українська Повстанча Армія — політично-збройна, національно-визвольна сила українського народу — росте й могутніє в безупинній героїчній боротьбі проти сталінсько-большевицького імперіялізму — найлютішого ворога України:

17. VIII. 44 р. в лісі біля с. Городок, Маневицького р-ну, Волинської области, чота одного відділу УПА-Північ гетьчисто розбила засідку нквд.

25. VIII. 44 р. на урочищі Посторонне, біля Кухоцької Волі, Маневицького р-ну, Волинської области, відділ УПА-Північ під ком. О. звів бій з двома сотнями нквд. Ворог утратив біля 30 вбитими і біля 40 раненими.

4. IX. 44 р. в с. Грива, біля Кухоцької Волі, Маневицького р-ну, Волинської области, відділ УПА-Північ при участі підвідділу під ком. Б. звів бій з 72 енкаведистами, яких заскочено у шкільному будинкові. Ворог утратив 20 убитими і 40 раненими. Після короткого бою над'їхала ворогові підмога в силі 18 енкаведистів, яку повністю розбито; вбито 16 сталінських бандитів. Разом ворог утратив 36 убитими і 40 раненими.

2. X. 44 р. на Піщатинських хуторах, Дедеркальського р-ну (Катербург, Тернопільська область), рейдуючий відділ під ком. В. звів бій з енкаведистами, завдаючи їм важких втрат.

6. X. 44 р. на хутори Кринки, Камінь-Коширського р-ну, Волинської области, під час постою чоти одного відділу УПА-Північ напало на неї 50 енкаведистів. Ворога повністю розбито.

11. X. 44 р. у лісах біля с. Яргорів (б. Монастириськ, Тернопільської области) одна сотня УПА, кількаразово заатакована більшою силою большевиків, звела з ними успішний бій: розбила дві большевицькі роти та визволила 15 арештованих українців.

11. X. 44 р. на повертаючих з облави в с. Мединя (Галицький р-н, Станиславівська область) сталінських розбійників наскочили два невеличкі відділи УПА. Ворога повністю розбито. Впало вбитими і потопилося б. 80 сталінських погромників. Чванькуваті енкаведисти панічно втікали, а, заскочені з усіх боків повстанцями, плакали та просили помилування.

16. X. 44 р. в год. 22-ій рейдуючий відділ УПА під ком. В. разом з відділом УПА під ком. С. зробили наскок на большевицький районний центр Ланівці (Крем'янеччина, Тернопільська область), під час якого обстріляно ворожі установи, знищено телефонну сполуку, позривано мости та знищено залізничні рейки.

25. X. 44 р. в с. Биківці, Дедеркальського р-ну, Тернопільської области, відділ УПА звів бій з енкаведистами і завдав їм дошкульних втрат.

28.X.44 р. два рої відділу УПА „Лісовики“ зробили засідку на 17 енкаведистів, які, після обшуків у с. Слав'ятині, їхали в напрямі Шумлянської Діброви (Підгаєччина, Тернопільська область). В бою знищено 8 енкаведистів і 3 полонено.

Від 28. X.—3. XI. 44 р. в Чорний Ліс (Станиславівська область) большевики кинули на ліквідацію відділів УПА б.15 тисяч війська з танками й гарматами, між ними спецвідділи нквд і нкгб усіх районів области. 31. X. 44 р. курінь УПА „С“ розбив великі ватаги большевиків та змусив їх відступити. 1. XI. 44 р. дуже завзято боровся відділ УПА під ком. Гамалії, пробиваючись з большевицького оточення. Плянована большевиками велика ліквідаційна акція не вдалася. У цих боях загинуло 38 українських повстанців, а ворог утратив понад 200 вбитими та дуже багато раненими.

29. X. 44 р. біля с. М. на Підкарпатті 3 роти сталінських бандитів шість разів безуспішно наступали на табір УПА „Верховинці“, втративши при тому б. 80 вбитими та багато раненими.

31. X. 44 р. повстанці відділу УПА „Б“ б. Корчунку Дібринівського, Рогатинського р-ну, Станиславівської области, знищили 4 енкаведівських розвідувачів.

1. XI. 44 р. відділ УПА „О“ біля с.Слав'ятина, Підгаєцького р-ну, Тернопільської области, знищив у бою б. 70 сталінських посіпак.

4. XI. 44 р. відділ УПА під ком. Б. у Тростянецькому лісі, Долинського р-ну, Станиславівської области, розбив вузькоколійну залізничну машину та знищив усі залізничні мости.

4. XI. 44 р. рейдуючий відділ УПА під ком. Б. в с. Нігині, Смотрицького р-ну, Кам'янець-Подільської области, зняв телефонний обсерваційний пункт та звільнив людей, призначених большевиками на вивіз у Донбас.

5. XI. 44 р. біля м. Отинія (Станиславівщина) розвідка одного з відділів УПА знищила 5 енкаведистів.

6. XI. 44 р. у с. Куяви, Ярмолинецького р-ну, Кам'янець-Подільської области, повстанці знищили 3 енкаведистів.

8. XI. 44 р. біля станції Остоки, Сарненського р-ну, Рівенської области, українські повстанці зірвали большевицький ешелон.

9. XI. 44 р. повстанці відділу УПА „Ж“ зі засідки на шляху Новоселиця—Долина, Долинського р-ну, Станиславівської области, знищили 5 енкаведистів та звільнили 18 арештованих українських громадян з м. Вигоди.

10. XI. 44 р. в с. Залав'я, Сарненського р-ну, Рівенської области, 120 сталінських розбійників поверталися з награбованим майном до Рокітна. Між Залав'ям і Рокітном українські повстанці зробили засідку. Зав'язався бій, з якого тільки 15 розбійників втекло живими. Решта трупом вкрила поле бою. Здобуто великі трофеї.

10. XI. 44 р. біля с. Сливки (Перегінський р-н, Станиславівська область) українські повстанці знищили 26 сталінських пропагандистів, які їхали на села влаштовувати мітинги.

11. XI. 44. р. в с. Княжолука, Болехівського р-ну, Станиславівської области, українські повстанці розбили відділ енкаведистів, знищивши при тому 18 сталінських катів.

11. XI. 44 р. під час большевицької облави на Болохівські ліси, б. с. Болохів, Долинського р-ну, Станиславівської области, одна чота сотні УПА під ком. Б. розбила 3 большевицькі автомашини і, пробиваючись з большевицького оточення, знищила б. 90 сталінських напасників.

11. XI. 44 р. в с. Тростянець, Долинського р-ну, Станиславівської области, большевики наскочили на дві сотні УПА під ком. Р. і Я. В бою наші сотні знищили б. 60 сталінських напасників.

11. XI. 44 р. в с. Ямниця, Станиславівського р-ну, українські повстанці знищили 2 енкаведистів, між ними лейтенанта нквд.

12. XI. 44 р. в с. Ріпне, Долинського р-ну, Станиславівської области, 3 рої сотні УПА „Ж“ наскочили на ворожий військовий магазин і забрали зброю.

14. XI. 44 р. між сс. Креховичі і Надіїв, Долинського р-ну, Станиславівської области, українські повстанці зірвали залізничні рейки, знищивши при тому большевицьку охоронну стежу.

14. XI. 44 р. сотня УПА „Ж“, зміцнена двома чотами сотні УПА під ком. І. і двома чотами сотні УПА під ком. З., зробила наскок на м. Вигода, Долинського р-ну, Станиславівської области. Знищено понад 20 енкаведистів, здобуто 2 радіовисильні апарати й багато амуніції.

14—20. XI. 44. р. рейдуюча сотня УПА „З“ звела бій з большевиками, що робили тоді облаву на блюдницькі ліси, Галицького р-ну, Станиславівської области. Сотня повела зручний маневр, наслідком чого большевики звели між собою бій. Впало на полі бою біля 100 большевиків.

16. XI. 44 р. у с. Височанка, Галицького р-ну, Станиславівської области, один рій з чоти під ком. Ч. знищив 18 сталінських „істрєбітєлєй“.

17. XI. 44 р. українські повстанці виконали наскок на м. Товмач (Станиславівщина). Без пострілу знищено тюремну сторожу та визволено б. 150 ув'язне-

них українських громадян, а тюрму підміновано й висаджено в повітря.

18. XI. 44 р. в с. Загніздь (Станиславівщина) одна чота УПА знищила 3 „істребітелей“.

19. XI. 44 р. в с. Янівка, Рожнітівського р-ну, Станиславівської области, одна чота УПА знищила 4 енкаведистів, між ними начальника рожнітівського нкгб.

20. XI. 44 р. в с. Ляхівці (Богородчанський р-н, Станиславівська область) одна чота УПА знищила большевицьку заставу в силі 12 „істребітелей“.

20. XI. 44 р. два рої сотні УПА під ком. Д. зробили засідку на 220 сталінських людоловів, що поверталися з облави в с. Красна, Калуського р-ну, Станиславівської области. У засідці впало 13 людоловів убитими і 20 раненими.

20. XI. 44 р. між Перегінськом і Рожнітовом, Станиславівської области, сотня УПА „С“ під ком. Х. знищила большевицьку автомашину. Та сама сотня 21. XI. 44 р. звільнила з большевицьких рук 13 арештованих українських громадян, а 23. XI. 44 р. спалила на р. Лімниці два великі мости.

23. XI. 44 р. біля с. Довге (Стрийщина, Дрогобицька область) одна чота відділу УПА „Б“ розбила відділ енкаведистів. Визволено 80 арештованих громадян, знищено 52 енкаведистів та здобуто багато зброї.

23. XI. 44 р. біля с. Красна, Калуського р-ну, Станиславівської области, сотня УПА під ком. О. знищила в большевицькому опірному пункті 11 сталінських розбишаків.

24. XI. 44 р. сотня УПА ім. Гамалії під ком. П. наскочила на м. Лисець (Станиславівщина). У с. Старий Лисець розбито ворожу заставу, а ворога в містечку обстріляно кулеметним і гранатометним вогнем.

24. XI. 44 р. сотня УПА „М“ наскочила на м. Богородчани (Станиславівщина). Розбито будинки нквд, нкгб і воєнкомату. Ворог утратив понад 100 вбитими.

24. XI. 44 р. сотня УПА „З“ під ком. С. наскочила на м. Солотвину, Станиславівської области. Повстанці спалили будинки нкгб і нквд та звільнили б. 80 в'язнів.

24. XI. 44р. в с. Завій, Калуського р-ну, Станиславівської области, дві чоти сотні УПА „З“ вбили зі засідки б. 50 сталінських „істребітелей“.

24. XI. 44 р. відділ УПА „П“ обстріляв з гранатомета будинки нквд і воєнкомату в районному осередку Стрілиська Нові, Дрогобицької области.

27. XI. 44р. сотня УПА ім. Б. Хмельницького і сотня УПА ім. С. Петлюри на шляху Ворохта - Жаб'є (Станиславівська область) знищили 16 енкаведистів.

28. XI. 44 р. в с. Креховецька Буда (Станиславівщина) одна чота УПА під ком. Х., відбиваючись від погоні большевицького батальйону, знищила 7 сталінських погромників.

2. XII. 44. р. в с. Старий Лисець, біля районного осередку м. Лисець, Станиславівської области, сотня УПА „З“ під ком. П. знищила зі засідки 18 сталінських посіпак. Проти нашої сотні виступив зі Станиславова спецвідділ у силі 250 сталінських бандитів. У наступі наша сотня знову знищила понад 50 бандитів.

10. XII. 44. р. в с. Ворона, Товмацького р-ну, Станиславівської области, відділ УПА під ком. П. знищив 5 сталінських людоловів і звільнив 5 арештованих громадян. Тоді до села прийшли большевики в більшій силі та ще й в допомогу собі притягнули бронепотяг. І цим разом повстанці вигнали ворога з села, вбивши 10 сталінських бандитів.

11. XII. 44 р. біля с. Виноград, Отинійського р-ну, Станиславівської области, одна чота сотні УПА „С“ знищила 8 сталінських погромників.

11. XII. 44 р. біля с. Росільна, Солотвинського р-ну, Станиславівської области, одна чота сотні УПА „М“ знищила 15 і поранила 17 енкаведистів.

11. XII. 44 р. відділ УПА під ком. С. заатакував районний осередок Яремче, (Делятинщина, Станиславівської области). В бою убито й поранено біля 100 сталінських посіпак і спалено 12 ворожих автомашин.

12. XII. 44. р. дві чоти сотні УПА ім. І. Богуна під. ком. М. зі засідки на шляху Делятин—Дора, у Станиславівській області, знищили 4 ворожі автомашини й 1 тачанку та вбили 28 енкаведистів.

12. XII. 44 р. третя чота сотні УПА ім. І. Богуна зі засідки на шляху Микуличин—Ямне, у Станиславівській області, знищила 4 большевицькі автомашини і 3 підводи та вбила 36 енкаведистів.

12. XII. 44 р. одна чота сотні УПА „С“ зі засідки в с. Дора, Делятинського р-ну, Станиславівської области, знищила 4 ворожі автомашини та вбила 30 енкаведистів.

12. XII. 44 р. відділ УПА „С“ звів бій з переважаючою силою большевиків між сс. Виноград і Велесниця, Отинійського р-ну, Станиславівської области, в якому впало понад 100 ворогів убитими.

13. XII. 44 р. сотенний Ч. з вісьмома своїми повстанцями наскочив на районний осередок м. Галич (Станиславівська область) та знищив там 10 енкаведистів.

14. XII. 44 р. в с. Брустури, Косівського р-ну, Станиславівської области, дві чоти сотні УПА ім. Б. Хмельницького звели бій з ротою енкаведистів. Ворог утратив біля 30 убитими й раненими.

16. XII. 44 р. один відділ УПА зі засідки на шляху Зелена—Пасічна, Надвірнянського р-ну, Станиславівської области, знищив 22 енкаведистів.

16. XII. 44р. біля с. Воля (Миколаївщина, над Дністром) сотня УПА ім. Гамалії під ком. П. наскочила на сталінських погромників, які гналися за місцевим самооборонним кущем. У бою ворог утратив 18 вбитими і 15 раненими.

16. XII. 44 р. в с. Ганківці, Заболотівського р-ну, Станиславівської области, добровільці, що відходили до УПА, знищили 18 кочуючих там сталінських людоловів. По дорозі вбили ще 16 сталінських „істребітелей".

17. XII. 44 р. біля с. Рафайлова, Надвірнянського р-ну, Станиславівської области, два українські повстанці вбили начальника нкгб і поранили кількох енкаведистів.

17. XII. 44 р. відділ УПА „В" зробив наскок на районний осередок Стрілиська Нові (Дрогобицька область). Повстанці звільнили 40 в'язнів і вбили 35 сталінських опричників.

17. XII. 44 р. під час наскоку на Стрілиська Нові відділ УПА „П" зробив засідку на шляху Стрілиська Нові—Бібрка (Львівська область) і знищив 20 енкаведистів.

18. XII. 44 р. в с. Молодятин (р-н Печеніжин, Станиславівська область) повстанці одного відділу УПА під ком. В. знищили 5 сталінських погромників.

19. XII. 44 р. в с. Чертіж, Журавенського р-ну, Дрогобицької области, одна сотня УПА відбила людей, призначених на вивіз, і знищила 14 сталінських людоловів.

21. XII. 44 р. в с. Глубоке, Богородчанського р-ну, Станиславівської области, одна сотня УПА вдарила на большевицький батальйон, який там робив облаву. Ворог залишив 12 убитих. Чотири дні пізніше сталінські „істребітелі" знову хотіли влаштувати облаву на село, але повстанці й цим разом змусили їх втікати.

22. XII. 44 р. в с. Красноставці, Снятинського р-ну, Станиславівської области, українські повстанці врятували перед вивозом 7 українських родин, вбивши 5 сталінських людоловів.

31. XII. 44 р. один курінь УПА в бою між Заболотовом і Снятином (Станиславівська область) знищив біля 30 сталінських окупантів.

2. I. 45 р. в с. Остриня, Товмацького р-ну, Станиславівської области, українські повстанці знищили одну ворожу автомашину, вбили одного заслуженого большевика, поранили старшого лейтенанта військ нквд та схопили живцем одного „істребітеля".

5. I. 45 р. в с. Рип'янка, Калуського р-ну, Станиславівської области, відділ УПА в бою з ротою погранвійськ нквд знищив біля 30 сталінських горлорізів.

5. I. 45 р. біля с. Старий Лисець (Станиславівщина) одна чота УПА під ком. М. звела перестрілку з большевиками, від якої ворог утратив одного вбитого та більше десятка ранених.

7. I. 45 р.в с. Загвіздь (Станиславівщина) чота УПА під ком. М. знищила 4 енкаведистів.

7. I. 45 р. в с. Рибно (Станиславівський р-н) курінь УПА „С" звів бій з большевицьким відділом. Два дні пізніше большевики в силі двох батальйонів наскочили знову на с. Рибно. Відділ УПА оборонив село, знищив біля 80 сталінських напасників і спалив їм 2 грузовики.

13. I. 45 р. в с. Чорний Потік (р-н Печеніжин, Станиславівська область) сотня УПА під ком. Д. звела бій з енкаведистами, які робили там облаву. В бою знищено біля 30 сталінських людоловів.

15. I. 45 р. в с. Викторів, Галицького р-ну, Станиславівської области, одна чота УПА під ком. М. зловила 6 підстаршин нквд.

16. I. 45 р. в с. Лука Мала (Скалатщина, Тернопільська область) відділ сталінських погромників зробив наскок на хату, в якій квартирували два українські повстанці, родом із східних областей України. Між повстанцями і погромниками зав'язався бій, в наслідок якого обидва повстанці, вбивши 12 і поранивши 16 погромників, загинули геройською смертю.

20. I. 45 р. 250 большевиків з Болехова наскочили на сотню УПА під ком. Б., яка квартирувала між сс. Тисів і Церківна (Болехівський р-н, Станиславівська область). Бій тривав цілий день. Большевики втратили понад 30 вбитими, а кілька попало живими в руки повстанців.

21. I. 45 р. біля с. Спас, Рожнітівського р-ну, Станиславівської области, сотня УПА під ком. З. розбила большевиць-

кий відділ. Ворог утратив 10 убитими, а 15 зловили повстанці.

21. І. 45 р. в сс. Глубоке і Саджава (Богородчанський р-н, Станиславівська область) відділи УПА під ком. Р. і Б. звели бій з 400 сталінськими бандитами, підтримуваними двома літаками. В Глубокім знищено 132, а в Саджаві 16 бандитів.

21. І. 45 р. один відділ УПА наскочив на районний осередок Глубічок Великий (Тернопільська область). Знищено будинок военкомату, перервано телефонну сполуку Тернопіль — Львів і Тернопіль — Броди та знищено 8 енкаведистів.

22. І. 45 р. 3 большевицькі роти напали на сс. Саджаву і Глебівку, Богородчанського р-ну, Станиславівської области, та почали облаву. На них вдарили сотня УПА „М" під ком. Б. та сотня УПА під ком. Ч. Большевики почали сильно наступати. Їм на допомогу прибуло ще 2 роти. Для підкріплення повстанських сотень курінний Б. кинув у бій ще дві сотні під ком. О. і Ш. Почався запеклий бій. Большевики панічно тікали, залишаючи вбитих і ранених. Їм на допомогу надлетіло 6 літаків; вони обстрілювали й бомбардували наші відділи. Тоді большевики стягнули собі ще допомогу з Порогів, Солотвини та Надвірни в силі біля 600 штиків. В бою ворог утратив 150 вбитими та стільки ж раненими. Пошкоджено 1 ворожий літак. У цьому бою загинуло смертю героїв 12 українських повстанців.

23. І. 45 р. сотня УПА „З" під ком. Б. звела бій з двома ротами большевиків біля с. Посіч, Лисецького р-ну, Станиславівської области, наслідком якого впало 13 большевиків.

25. І. 45 р. в с. Ілавче (Тернопільщина) 22 енкаведисти оточили хату, в якій квартирував рій повстанців. Відстрілюючись, повстанці без власних втрат знищили 6 енкаведистів і 4 поранили.

26. І. 45 р. повстанці одного відділу УПА знищили осідок большевицьких стрибків в с. Малин (Теребовельщина, Тернопільська область).

26. І. 45 р. в с. Красна (р-н Ланчин, Станиславівська область) відділ УПА під ком. Х. знищив 3 енкаведистір.

29. І. 45 р. повстанці відбили від енкаведистів 12 українських родин з с. Козівки (Теребовельщина, Тернопільська область).

30. І. 45 р. в майданських лісах біля с. Майдан Горішній (р-н Ланчин, Станиславівська область) відділ УПА під ком. Х. звів бій, в якому ворог утратив біля 60 убитими.

31. І. 45 р. до с. Ходачків Малий (Тернопільщина) приїхало 150 сталінських погромників. В селі прийшло до зудару із 14-ма нашими повстанцями, які в цьому селі квартирували. У наслідку бою впало 14 сталінських погромників убитими і 7 раненими.

3. II. 45 р. в с. Космач (Яблонівський р-н, Станиславівська область) відділи УПА провели ліквідаційну акцію на сталінських бандитів, які тут квартирували. В наслідок кількагодинного бою ворог утратив 30 убитими.

3. II. 45 р. біля сс. Прокурава та Шешори, Косівського р-ну, Станиславівської области, сотня УПА зробила дві засідки. У наслідку недовгих боїв ворог утратив біля 140 убитими і багато раненими.

4. II. 45 р. в с. Крехівці, біля Станиславова, одна чота відділу УПА „З" під ком. М. звела бій зі сталінськими бандитами; вбито одного капітана і двох лейтенантів військ нквд.

6. II. 45 р. відділ УПА під ком. О. вдарив з лісу на сталінських людоловів, які переводили облаву в с. Коньчаки, Галицького р-ну, Станиславівської области. Людолови відступили, залишаючи 12 своїх убитих.

7. II. 45 р. в лісі між сс. Красна і Парищі (Станиславівщина) сталінські бандити намагалися оточити відділ УПА „І". Зав'язався бій, який тривав кілька годин. Ворог утратив біля 85 вбитими.

7. II. 45 р. до с. Перехресне (р-н Жаб'є, Станиславівська область) підійшла група сталінських окупантів з Буковини. Один відділ УПА зробив засідку; вбито 9 напасників. Три дні пізніше біля 300 сталінських окупантів перейшли знову р. Білий Черемош та подалися на села Перехресне й Голови, шукаючи наших відділів. Під с. Голови відділ УПА зробив засідку та в двох потоках, якими проходили напасники, звів бій, в наслідок якого ворог утратив біля 90 убитими і 60 раненими.

8. II. 45 р. повстанці одного відділу УПА зробили засідку на шляху Теребовля—Будзанів (Тернопільщина), з якої знищено 18 сталінських грабіжників.

10. II. 45 р. в лісі біля с. Парищі (р-н Ланчин, Станиславівська область) сталінські зайди наткнулися на відділ УПА. Зав'язався бій, в якому впало біля 100 зайдів.

11. II. 45 р. в с. Лоєва, Надвірнянського р-ну, Станиславівської области, повстанці одного відділу УПА зробили засідку та знищили 3 енкаведистів.

12. II. 45 р. на шляху Поморяни—Зборів (Тернопільщина) три повстанці зробили засідку і вбили 3 енкаведистів, а 3 зловили живими.

14. II. 45 р. сотня УПА під ком. О. вдарила на сталінських людоловів, які переводили облаву в с. Братишів, Товмацького р-ну, Станиславівської области. В бою ворог утратив біля 60 убитими, між ними командира батальйону.

14. II. 45 р. біля с. Антонівка, Товмацького р-ну, Станиславівської области, повстанці знищили зі засідки 16 енкаведистів.

14. II. 45 р. в с. Стінка, Золото-Потіцького р-ну, Тернопільської области, повстанці звели бій зі сталінськими посіпаками. В бою ворог утратив біля 90 убитими.

25. II. 45 р. сотня УПА під ком. Ш. наскочила на сталінських людоловів, які робили облаву в с. Пшеничники, біля Тисьмениці (Станиславівська область). У наслідку бою вбито 5 людоловів.

27. II. 45 р. одна чота УПА наскочила на сталінських людоловів, які робили облаву в с. Загвіздь, б. Станиславова, та вбила одного лейтенанта і 2 старших лейтенантів нквд.

28. II. 45 р. в с. Тязів (Войнилівський р-н, Станиславівська область) коло залізничної станції одна чота УПА наскочила на залогу нквд і знищила 5 енкаведистів.

З рейдів УПА

Українська Повстанча Армія, побіч бойових дій, проводить теж широкі національно-виховні акції серед українського населення шляхом пропагандивно-політичних рейдів. Ось деякі з них:

22. IV.—30. VI. 44 р. відділ УПА „Крути“ під ком. Ч. влаштував політично-пропагандивний рейд по північній частині Правобережної України, доходячи під Київ, до Дніпра і долішньої течії Прип'яті. За 70 днів рейдуючий відділ пройшов 900 км дороги та провідав 17 районів, а саме: в Житомирській області— Олевське, Емільчине, Білокоровичі, Бараші, Коростень, Чоповичі, Малин, Радомишль, Овруч і Словечна; в Київській області — Бородянка, Іваньків, Димер, Чорнобиль, Хабне і Новошепеличі; в Поліській області—Ельськ. Під час рейду відділ мав 3 бої і 8 сутичок зі сталінськими окупантами. Відділ виконав важливу пропагандивну роботу. Скрізь, кудою він проходив, українське населення виявило прихильну поставу до нашої визвольної боротьби та сердечно вітало повстанців.

3 — 8. XI. 44 р. відділ УПА під ком. Б. зробив пропагандивний рейд по таких районах Кам'янець-Подільської области: Смотрич, Дунаївці, Ярмолинці і Сатанів. Відділ влаштував мітинги та роздав між населенням революційну літературу в 11 селах. Під час рейду повстанці звели з большевиками два великі бої. В одному з них на наш відділ наступало кілька большевицьких рот з допомогою 8 літаків. Але атаки ворога відбито без власних втрат. Відділ успішно виконав своє завдання.

10 — 18. XI. 44 р. відділ УПА „Трикутник Смерти“ під ком. О. з участю політвиховника Г. зробив пропагандивний рейд з Галичини на Закарпаття. Під час рейду відділ влаштував ряд мітингів та роздав літературу між населенням. В деяких місцевостях (Луг, Говерля, Погорілець, Ясіня) відділ зводив бої з большевицькою міліцією.

27 — 29. XI. 44 р. відділ УПА „Сірі Вовки“ влаштував пропагандивний рейд на Буковину. Між населенням роздано революційні листівки. Біля Топорівець зведено з енкаведистами бій, в якому загинув начальник чернівецького обласного нквд Морозов.

4. IX.—7. XII. 44 р. відділ УПА під ком. В. влаштував пропагандивний рейд по трьох областях Правобережної України, провідавши 16 районів, а саме: в Кам'янець-Подільській області—Аннопіль, Берездів, Шепетівка, Полонне, Летичів, Межибож, Староконстянтинів, Гриців і Славута; в Житомирській області — Баранівка, Мархлевськ, Чуднів і Янушпіль; у Вінницькій області—Уланів, Хмельник і Літин. Під час рейду відділ звів з большевиками кілька боїв. Населення сердечно вітало українських повстанців і в усьому їм допомагало. Рейдуючий відділ повністю виконав своє важливе завдання.

МІЖНАРОДНИЙ ОГЛЯД ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Кримська конференція

Від 2—9 лютого 1945 р. відбулася в Ялті, на Криму, конференція, в якій взяли участь Рузвельт, Черчілль і Сталін. Предметом нарад були справи воєнного й політичного характеру. В противлежність до конференції в Тегерані, наради на Криму заторкали водночас і політичні питання. Щодо мілітарних питань союзники виявили повну згоду, зокрема, коли йдеться про остаточний розгром і капітуляцію Німеччини.

На чоло політичних питань висунулася справа Польщі. У наслідку союзники погодилися на лінію Керзона як східний кордон Польщі та установили комісію, складену з Молотова, амбасадора Клярка і Гаррімана, яка має створити новий польський уряд на широких демократичних засадах. У склад того уряду мали б входити представники краєвих і закордонних демократичних угруповань Польщі.

Балканські справи розглянено тільки побіжно.

Третьою політичною справою, яка дочекалася свого вирішення, було питання способу голосування на міжнародній конференції в Сан-Франціско, що починається 25 квітня ц.р. Це тримають союзники в таємниці аж до самої конференції.

Відгуки на кримську конференцію

Постанови кримської конференції знайшли живий відгук у політичних колах світу. Тільки в СССР подано офіційний зміст постанов майже без ніяких пояснень і коментарів.

В Англії постанови конференції викликали велике заінтересування, даючи притоку до триденної дебати в палаті громад і в палаті лордів. В дискусії, що відбулася 3 березня ц. р., посли британської палати громад гостро критикували постанови цієї конференції, називаючи їх незгідними з політикою і честю Великої Британії. Найгостріше виступили посли консерватисти, лідером яких є Черчілль. Не зважаючи на це, консерватисти найбільш різко виступили проти постанов кримської конференції, стверджуючи, що їх взяла на себе Англія під примусом, підлягаючи чужій силі. Так само й урядова опозиція з послом Грінвудом гостро нап'ятнувала ці постанови. Дискусія обмежувалася виключно питанням Польщі, яке набрало великої ваги в англо-советських взаєминах. Промовці стверджували однозгідно, що постанови в справі Польщі не розв'язали питання, а, навпаки, ще більше його загострили. Взагальному, всі посли всіх політичних угруповань домагалися усунення з теренів Польщі большевицьких чинників та їхніх впливів, як теж створення справжньої демократичної та вільної Польщі. Назагал, панувала опінія, що питання Польщі є пробним каменем для англо-большевицьких відносин. Переважаюча частина послів висловлювала сумніви щодо того, чи большевики будуть респектувати міжнародні постанови і чи в практиці будуть їх притримуватися. З найгострішою критикою виступив представник палати лордів лорд Кренборн, який заявив, що кримська конференція була пробою рятувати мир між союзниками і що питання Польщі було пробою, чи СССР додержиться взятих на себе зобов'язань, що, одначе, видається лордові Кренборнові сумнівним. В такому випадкові оставалась би тільки розпука, але Англія і в такому положенні не опустить Польщі й допоможе їй. Все, одначе, вже незабаром вияснитьcя, а до того часу Англія визнаватиме тільки польський лондонський уряд. На закінчення дебат промовляв мін. Іден, який ствердив, що Англія незламно буде продовжувати традиційну політику рівноваги сил в Европі і що не допустить до гегемонії іншої держави в Европі. Теперішній уряд не стратить з очей ніколи цієї політичної перспективи.

В США президент Рузвельт виголосив перед сполученими палатами конгресу й сенату промову, в якій здав звіт із кримської конференції. У вступі президент висловив свою велику радість, що постанови, а радше згода на конференції в Криму відсунула мариво війни, яка загрожувала союзникам. Положення, що заіснувало в Польщі, Югославії і на Балканах, загрожувало новою війною між союзниками. Справа миру й безпеки остаточно буде вирішена на конференції в Сан-Франціско, до якої президент прив'язує велику вагу.

Американські конгресмени теж поставилися критично до постанов кримської конференції, стверджуючи, що вона в консеквенції допровадить до поділу Европи на дві сфери впливів, що знову ж створює можливість збройного конфлікту. Щоленники пресового концерну Херста гостро критикували постанови

конференції, тим більше, що вона, власне, не принесла ніякої розв'язки політичних питань.

Закордонна політика Англії

На чільне місце британської закордонної політики висувається щораз більше питання англо-совєтських взаємин. Існуючих розбіжностей між Англією і СССР, не зважаючи на всі зусилля з боку Англії, не усунено, і через те сьогодні доходить до такого напруження між обома союзниками, що воєнний конфлікт між ними зближається, а можливості вибуху війни набирають щораз більш реальних форм. З можливістю цього конфлікту рахується не тільки загал громадянства, але передовсім чільні британські політичні мужі. В усіх політичних промовах і дебатах провідною думкою є питання, чи заіснує конфлікт, чи, може, вдасться його оминути. На основі опінії політичних кіл Англії виходило б, що конфлікт назріває і що війна між Англією і СССР є неминуча. Останні політичні промови й дебати є, радше, приготуванням британської опінії до можливостей заіснування збройного зудару. Характерною є обставина, що як правляча партія, тобто консерватисти, так і опозиційна партія, тобто лейбуристи, цілком погоджуються в цьому питанні.

Провідник опозиції, лідер „Лейбур Парті" Грінвуд в одній зі своїх останніх промов, під час дебати над закордонною політикою Англії, заявив, що становище СССР може довести до нової, третьої світової війни, яка буде більш кривава від сучасної. В час дебат над постановами кримської конференції він висловив опінію, що ці постанови не згідні ані з політикою, ані з честю Великої Британії.

21 січня ц.р., під час дискусії в грецькій справі, премієр Черчілль склав заяву, в якій точно визначив напрямні британської закордонної політики. Англія опирає свою політику на засадах справедливости, постійного миру і пошанування демократії. Вона немає ніяких територіяльних претенсій, не хоче нікого поневолювати, ані окупувати чужих територій, навіть ворожих країв. Напрямні цієї політики різко суперечать напрямним політики большевиків, які переводять свої пляни шляхом насилля. На закінчення дискусії в справі Греції, міністр заксправ Іден одверто заявив, що на такі важкі проблеми, як у Греції, тобто на можливість збройних зударів, натрапить Англія скрізь в Европі після усунення німецької окупації, одначе, має надію, що не скрізь дійде до збройних конфліктів, так як це було в Греції.

3 березня ц. р., на закінчення політичної дебати в справі постанов кримської конференції, мін. Іден заявив, що політика Англії сторіччями змагає до того, щоб не допустити ніяку з европейських держав цілком оволодіти Европою. Щоб втримати цю політичну рівновагу, Велика Британія вела шість великих світових воєн, і є мало правдоподібне, щоб колинебудь яка інша великодержава могла підбити й оволодіти всією Европою. На робітничому зібранні в Глезгов мін. Іден виголосив 22 березня ц. р. промову, в якій сказав, що Англія шість разів бралася за зброю, щоб оборонити Европу від гегемонії однієї з европейських держав, і сьогодні вона знову готова сповнити своє завдання.

Закордонна політика США

У протилежність до політики Англії, яка поважно трактує можливість збройного конфлікту з СССР, політика Америки, а зокрема през. Рузвельта, проходить в напрямі втримання світового миру за допомогою міжнародної організації, яка мала б силу вдержати мир і безпеку в світі. Цю тезу підтримує Рузвельт, який покладає великі надії на постанови світової конференції в Сан-Франціско. На підставі його поглядів, вдасться за допомогою цієї організації впливати на політику СССР і відповідно нею керувати. При цьому розраховується на велику перевагу голосів, що, одначе, буде обмежене способом голосування, зокрема, коли йдеться про три великодержави — Америку, Англію і СССР. На конференції в Думбартон-Оксі було постановлено, що кожна з цих великодержав приймає постанови як зобов'язуючі лише тоді, коли вони прийняті за її згодою. Таке становище обстоювали большевики, і воно, хоч його в проєкті взято до уваги, залишилося спірним, і щойно на кримській конференції цю справу частково вирішено. Наслідки, одначе, затримано в таємниці. Та вже тепер проявляються деякі розбіжності і невдоволення, які заіснували поміж запрошеними державами. Можна ствердити, що ця конференція не принесе бажаного миру, а спричиниться до відкладення чи проволоки воєнного конфлікту. Не зважаючи на те, за почином президента Рузвельта, конгрес прийняв два закони про обов'язкову воєнну службу після цієї війни і про обов'язкову службу праці для всіх

громадян США. Ці закони свідчать про те, що США не мають великої надії на втримання тривалого миру в світі. В час гарячкової підготовки до конференції в Сан-Франціско президент Рузвельт несподівано помер 12 квітня ц. р. Президентом США став його заступник Гаррі Трумен, який заявив, що продовжуватиме політику свого попередника.

Імперіялістична політика большевиків

Большевики в окупованих ними державах почали широко закроєну акцію большевизації цих країн. Проти волі народу, насильно встановлюється большевицько-комуністичні уряди, проводиться масове знищування національно свідомих елементів, щоб, нарешті, позбавити широкі маси політичного проводу, а вслід за цим приєднати ці країни до Советського Союзу.

У Фінляндії процес большевизації країни ведеться за допомогою насилля і терору. На жадання большевицької контрольної комісії уступив зі становища голови держави маршал Маннергайм, а комунізуючий уряд Паасіківі почав політику повного зближення до СССР. З цією метою створено окрему політичну партію, т. зв. „демократичний союз народу Фінляндії", який має на меті вести розкладову роботу серед громадянства, підготовляючи большевикам грунт для повної анексії цієї держави. Та, проте, національні елементи, де можуть, протидіють цій большевицькій агітації, що знов же викликає велике обурення московської преси і пропаганди. Останньо цей „демократичний союз" не дістав у Гельсінках ані жодного приміщення, ані домівки, а розповсюджені нелегальні листівки остерігали громадянство перед цим союзом.

Подібно справа обстоїть ***в Румунії***, де большевики за всяку ціну змагають до того, щоб румунський народ висловив свою волю прилучитися до СССР. Одначе, ні уряд, ні широкий загал громадянства не проявляють ніякої охоти до прилучення. Наслідком цього повстають у Румунії численні зміни урядів, тому що большевики шукають за людьми, які взяли б на себе справу анексії Румунії. Останній уряд ген. Радеску пішов до димісії, а сам премієр утік до британської амбасади, шукаючи захисту перед большевиками. Проти цього гніту й терору повстає і зростає протибольшевицький рух, який охоплює щораз більше населення.

В країнах ***Прибалтики*** большевицький терор значно скріпився, а населення шукає рятунку у втечі в ліси, де творить збройні групи для боротьби з наїзником.

5 квітня ц. р. СССР виповів пакт про невтральність, підписаний 13 квітня 1941 р. між СССР і Японією. Це виповідження невтральности західні аліянти прийняли з вдоволенням.

Брак остаточної розв'язки питання ***Польщі*** викликає у внутрішньому житті польського громадянства неспокій і роздвоєння. Слабша частина польського населення пішла на співпрацю з большевиками, одначе, широкий загал, а зокрема інтелігенція, вороже наставлені до большевицької політики, що її веде маріонетковий уряд Осубки-Моравського. Не зважаючи на офіційне розв'язання, Польська Армія Крайова існує далі, хоч частково перейшла в глибоке підпілля. Большевики проводять основну „чистку" цих елементів, а швайцарська преса подає, що в ославленому Майданеку інтерновано 3 тисячі членів А. К. Крім цього, розстріляно велику кількість старшин цієї армії. Останньо, в своїому запалі „чистки", большевики арештували дружину польського премієра з Лондону Арцішевського. Ця справа стала голосною і спричинила дипломатичну інтервенцію Англії, яка зажадала її негайного звільнення.

На закордонному відтинкові польська еміграція і військо зовсім одверто виступають проти большевиків і проти уряду Осубки-Моравського. У відозвах премієра Арцішевського і начального вождя ген. Андерса проявляється вороже наставлення до большевиків і до їхньої політики в Польщі. В зв'язку з депортаціями поляків на Сибір, польські закордонні кола гостро протестують, домагаючись інтервенції в цій справі. Московська преса гостро накинулася на польський уряд у Лондоні, п'ятнуючи його протибольшевицьку політику. Сіллю в очах большевиків є інститут для дослідів над СССР, що був зорганізований польським еміграційним урядом і що на його організацію дала гроші Англія. На думку Москви, цей інститут у Лондоні є розсадником протибольшевицької пропаганди.

Після ліквідації комуністичного повстання ***в Греції*** комуністична організація ЕЛАС заповіла, що переходить

збройної боротьби до політичної. Одначе, грецький уряд заздалегідь гостро виступив проти цих затівань, проголошуючи, що скрайньо ліві елементи не могтимуть брати політичної участи ані в уряді, ані в парляменті.

Московська пропаганда знову зактуалізувала цю справу, закидаючи грецькому урядові, що він неправно держить у концтаборах членів ЕАМ, зокрема в Атенах, де 3 тисячі членів розпочало голодівку на знак протесту.

Під натиском преси та прилюдної думки 8 квітня ц.р. уступив премієр грецького уряду ген. Пляскірас. Грецький регент митрополит Дамаскінос передав справу створити новий уряд командуючому грецьким військово-морським флотом і керівникові морського міністерства адміралові Вулгарісові. З цього нового уряду, як виходить з офіційної заяви керівника грецької компартії Сантоса, комуністи дуже невдоволені.

Большевицько-турецькі взаємини

Большевицька агенція ТАСС офіційно повідомила, що московський уряд рішив зірвати договір приязні і пакт неагресії з Туреччиною. У мотивах подано, що існуючий 20 років договір не відповідає вже тепер зміненій політичній ситуації. Так, отже, питання большевицько-турецьких взаємин увійшло в нову фазу, для Туреччини досить критичну. Большевія, врешті, скинула маску й одверто виступила проти Туреччини, а зірвання пакту дає СССР вільну руку в діянні проти Туреччини. Очевидно, справа іде про Босфор і Дарданели, і в тому напрямі піде тепер большевицький натиск, большевицька гра нервів на Туреччину. Від довшого часу кружляли поголоски, на підставі яких домагався Сталін створення з европейської частини Туреччини окремої босфорської республіки під протекторатом СССР, щоб в цей спосіб захопити під своє володіння ці важливі чорноморські протоки. Це питання, одначе, не могло бути вирішене, тим більше, що ані Америка, ані Англія, правдоподібно, не дали на це своєї згоди. Проте, Сталін розпочав приготування до політичного наступу на Туреччину, а щоб надати більшого значення дипломатичним крокам, забрав з-над турецького кордону болгарські дивізії, замінивши їх своїми, большевицькими дивізіями. Коли ж це не вплинуло на Туреччину, вирішив зірвати договір приязні, щоб таким чином мати вільну руку в діянні проти Туреччини. Наглість і поспіх цього рішення можна виправдати обставиною, що перед світовою конференцією в Сан-Франціско бажав би Сталін полагодити справу проток, тобто захопити їх у свої руки, знаючи, що конференція на такий крок не погодиться. Постає тепер питання, як зареагує на це Англія, для якої цей крок — це безпосередня причина до війни, тим більше, що загрожує безпосередньо британським життєвим інтересам на Середземному морі, в каналі Суецу і на Близькому Сході. Від постави Англії у великій мірі залежатиме і постава Туреччини. Якщо вірити закордонним журналістам, Сталін домагався на конференції в Криму розв'язки цього питання, одначе, Рузвельт і Черчілль відхилили цю справу від нарад. Щойно тепер стає ясною мета подорожі премієра Черчілля до Каїро, де 18 березня ц.р. скликано всеарабську конференцію для створення арабського блоку, а другу конференцію відбуто в Александрії з президентом Рузвельтом, поїздки Черчілля до Атен і, нарешті, довгих нарад з військовими штабами на Мальті. Ясною стає теж згода Туреччини на пропущення через Босфор і Дарданели воєнних кораблів Англії і Америки. Рішення большевиків щодо Туреччини є дальшим кроком до воєнного англо-большевицького конфлікту.

Західна Европа

Англія і Америка докладають зусиль, щоб піднести ***Францію*** з її занепаду і зробити з неї велику европейську державу з власним промислом і армією. Під час візити в листопаді м. р. в Парижі премієр Черчілль обіцяв всю допомогу з боку Англії, а при кінці лютого 1945 р. Америка признала Франції два і пів мільярда долярів кредиту на розбудову промислу та на дозброєння і розбудову французької армії. Отак Франція користатиме з закону про позику і наєм та одержуватиме з США все потрібне для розбудови збройних сил. Характерне є те, що постачання воєнних матеріялів для Франції продовжуватиметься навіть після закінчення війни з Німеччиною. Попри заключення військового договору з СССР, Франція залишається і далі під впливом Англії, а в ривалізації на терені Франції вийшла переможно Англія, усуваючи в тінь большевицькі впливи, сподівання і пляни. В заміну за позику й підмогу Франція приступила до війни проти Японії, а її війська, що стаціонують в Індокитаю, перейшли до збройного виступу проти Японії.

В *Італії* британські військові чинники прикоротили панування комуністів, роззброюючи комуністичні боївки. Найбільшою політичною сенсацією є втеча з в'язниці ген. Роатта, який був шефом штабу фашистівської армії і провадив воєнні операції в Югославії. Признаний за воєнного злочинця, пішов він під суд, одначе, в Римі, не зважаючи на те, що Югославія зажадала його видачі, щоб з ним розправитися на терені його колишніх бойових дій. В час процесу Роатта захворів і, перевезений до лічниці, втік та, правдоподібно, сховався на терені Ватикану. Факт цей використала большевицька пропаганда, щоб заатакувати Ватикан і його „фашистівську" політику. Комуністичний діяч Італії Толіяті на сторінках римської „Унта" гостро виступає проти фашистів, які доконують замахів на італійські демократичні (комуністичні) організації. Толіяті обвинувачує уряд Бономі за те, що він саботує закон про покарання фашистівських злочинців, що доводить державу до анархії і хаосу.

Політика нейтральних держав

В *Швайцарії* большевики розпочали свою комуністичну акцію, зміряючи до повалення швайцарського уряду і встановлення іншого (комуністичного), який діяв би на накази і по думці Москви. Затіяння ці не принесли ніякого успіху, і сьогодні ця мала країна в очах московської пропаганди є одною з найбільш фашистівських держав в Европі. На жадання Англії і Америки обмежила Швайцарія частково перевіз німецьких матеріялів своїми залізницями, одначе, зовсім його не заборонила, мотивуючи це економічною конечністю. Західні союзники це становище Швайцарії цілком оправдали і зрозуміли. Сьогодні є вона прибіжище всіх утікачів із Німеччини, які масово переходять кордони.

Найбільший політичний натиск з боку Москви йде на *Еспанію*, де СССР бажав би знов бачити комуністичний уряд. Одначе, близькість Гібралтару переконує Англію, що краще мати до діла зі слабим диктатором, ніж зі скомунізованою еспанською диктатурою Москви.

Португалія держить себе осторонь політичних питань, виступаючи, одначе, різко проти комуністичних затівань в Европі.

З уваги на те, що ці держави до 1 березня 1945 р. не виповіли офіційно війни Німеччині, не будуть могти брати участи в світовій конференції в Сан-Франціско.

Блок арабських держав

Вертаючись із конференції в Криму, Черчілль скликав конференцію представників арабських держав із метою створити *союз* усіх арабських держав на Близькому Сході. В ході нарад виказав премієр конечність такого союзу з уваги на змінну політичну обстановку. Після цієї вступної конференції відбулися довші наради політичних представників арабських держав, у наслідку яких створено союз усіх арабських держав. У новій політичній ситуації цей факт набирає свого значення, забезпечуючи британські позиції на Близькому Сході і в районі Суецького каналу.

Союз американських держав

В Мексіко відбулися політичні наради Середущої і Південної Америки для обговорення й усталення спільної оборони. В конференції не брали участи Аргентина і Канада. У наслідку вирішено координувати всі воєнні дії спільно та відповідно до вимог уділяти взаємної допомоги. Крім цього, вирішено віддати морські й летунські бази до розпорядження США.

Під кінець березня ц. р. Аргентина виповіла війну Японії і Німеччині. В наслідку цього всі американські держави, Велика Британія, Канада і Голляндія визнали аргентинський уряд Фареля, а деякі з цих держав відновили вже з Аргентиною дипломатичні взаємини.

ВИДАННЯ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

В першому кварталі 1945 року в умовах окупації сталінсько-большевицьких імперіялістів на Українських Землях появилася така українська самостійницько-революційна підпільна література:

Організація Українських Націоналістів видала такі ***пресові органи***:

Ідея і Чин, ч. 8;

За Українську Державу, чч. 6, 7-8;

брошуру: ***Решения III-го Великого Сбора Организации Украинских Националистов*** (російською мовою).

Теренові Проводи ОУН видали близько десятка різних друкованих листівок і гасел та кілька десятків окремих політично-інформаційних листків і воєнних та політичних оглядів.

Українська Повстанча Армія видала такі ***пресові органи:***

Повстанець, чч. 2, 3, 4 (разом 72 сторінки), журнал для бійців УПА;

Український Перець, ч. 3, стор. 12, сатиричний журнал;

Наказ Головного Командира УПАрмії;

ілюстровані сатиричні листівки:

Сталін вирішює...,
Про большевицьке звернення,
Чия буде Україна?

Заповіді підпільної газети

Я Твій довірений приятель, що в умовах жорстокої сталінсько-большевицької окупації приходжу сказати Тобі слово правди, розповісти про Україну і світ, порадити, що маєш робити і як боротися за кращу долю. Не лякайся мене, бо про Тебе я нікому не скажу, але пам'ятай:

— За видавання і кольпортаж мене Твої товариші-друзі кладуть свої голови, і тому бережи мене, як зіницю ока!

— Обережно мене читай — в полі або кімнаті при закритих дверях і вікнах — тихо чи шепотом, щоб ворог не бачив і дурень не чув!

— Читай швидко і другому передай, бо на мене ждуть тисячі таких, як Ти, і тому злочином є тримати мене!

З хати до хати, з рук до рук!

— Передавай мене лише тим, до яких маєш довір'я і які, як і Ти, після прочитання передадуть мене далі.

— Знищити мене можеш лише тоді, коли ворог наступає, а заховати вже нема часу; інакше — шануй мене, бо я йду будити народ до великого революційного діла — будувати Українську Самостійну Соборну Державу.

З М І С Т

З ДРУКАРНІ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ